

Αθήνα, Μαρτίου 2002

Πληροφορίες: Μ. Χρυσουλάκη
Τηλέφωνο: 010 32 19 192

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ Κ.Α.Σ.

ΘΕΜΑ: Έγκριση προμελέτης νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το καλοκαίρι του 2000 ξεκίνησε ο διεθνής διαγωνισμός προεπιλογής μελετητών για την εκπόνηση της μελέτης του Νέου Μουσείου που θα στεγάσει τα αριστουργήματα της Ακρόπολης.

Οι προτάσεις των διαγωνιζομένων κρίθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2001 από διεθνή Επιτροπή Αξιολόγησης και κατέληξαν σε ομόφωνη απόφαση για το πρώτο, δεύτερο και τρίτο βραβείο καθώς και για τις δύο ειδικές μνείες.

Στις 19 Δεκεμβρίου 2001 υπογράφηκε σύμβαση ανάθεσης πλήρους αρχιτεκτονικής, στατικής και ηλεκτρομηχανολογικής μελέτης μεταξύ του ΟΑΝΜΑ και της μελετητικής ομάδας στην οποία έγινε απονομή του Α' Βραβείου:

1. Bernard Tschumi Architects
2. Μιχάλη Φωτιάδη / ΑΡ.ΣΥ. ΕΠΕ
3. ΑΔΚ Σύμβουλοι Μηχανικοί
4. Μηχανική – Γεωστατική
5. ΜΜΒ Όμιλος Μελετών Α.Ε.

Οι ανάδοχοι προχώρησαν, σύμφωνα με τη σύμβαση, στην εκπόνηση της προμελέτης, η οποία παραδόθηκε στον ΟΑΝΜΑ στις 20-03-2002.

2. ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Το οικοπέδο στο οποίο θα κτιστεί το Νέο Μουσείο Ακρόπολης περιλαμβάνει ένα οικοδομικό τετράγωνο μεταξύ των οδών Διονυσίου Αρεοπαγίτου, Μακρυγιάννη, Χατζηχρήστου και Μητσαίων.

Ο χώρος του οικοπέδου αποτελείται:

- Κατά τμήμα του από έκταση η οποία ανήκει στο Δημόσιο και η χρήση της έχει παραχωρηθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού.
- Κατά τμήμα του από έκταση που ανήκει σε 26 ιδιωτικά ακίνητα, για τα οποία έχουν κηρυχθεί αναγκαστικές απαλλοτριώσεις που θα πραγματοποιηθούν σε δύο φάσεις (Α' και Β').

Το έδαφος του οικοπέδου παρουσιάζει ομαλή κλίση, περίπου 8%, κατιούσα προς τον νότο, ενώ τμήμα της επιφάνειάς του καλύπτεται από δημόσια κτίρια, τα οποία, λόγω του ιστορικού, αρχιτεκτονικού και μορφολογικού ενδιαφέροντός τους, έχουν κριθεί διατηρητέα από το Υπουργείο Πολιτισμού.

- Στο ανατολικό τμήμα του οικοπέδου, εφαιπτόμενο με την οδό Μακρυγιάννη, έχουν κατασκευαστεί οι εγκαταστάσεις του σταθμού «Ακρόπολη» του Μετρό.
Η νότια και η νοτιοδυτική πλευρά του οικοδομικού τετραγώνου καλύπτεται από ιδιωτικά ακίνητα που δεν έχουν απαλλοτριωθεί ακόμη.
Το οικοπέδο κατά την Α' φάση των απαλλοτριώσεων –που αφορά και τη μελέτη– αποτελείται από:

 1. τη δημόσια έκταση (δημόσιο κτήμα Μακρυγιάννη) εμβαδού 17.294,30 τ.μ. που περιλαμβάνει και τα διατηρητέα κτίρια (Weiler, παρεκκλήσι Αγ. Αναργύρων, νέος ναός Αγίου Γεωργίου),
 2. την έκταση επτά (7) απαλλοτριωθέντων κτιρίων,
 3. την έκταση πέντε (5) υπό άμεση απαλλοτρίωση ακινήτων.

Το συνολικό εμβαδόν του οικοπέδου της Α' φάσης είναι 19.247 τ.μ.

3. ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

Απόλυτη δέσμευση για το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Ακρόπολης είναι η επιτόπια ανασκαφή της οποίας τα όρια έχουν προσδιορισθεί με ακρίβεια. Το κτίριο του Μουσείου συνολικά μπορεί να φτάσει σε ύψος 5 μ. πάνω από την κορυφή του κτιρίου Weiler (ΦΕΚ 1139/Δ/1996). Τέλος, έχει δοθεί η δυνατότητα στους μελετητές να υπερβούν μέχρι 10% το επιτρεπόμενο συνολικό εμβαδόν των 20.760 τ.μ. που προβλέπεται στο πρόγραμμα.
Η προμελέτη ακολούθησε πιστά το αναλυτικό κτιριολογικό πρόγραμμα και το σημερινό συνολικό εμβαδόν του κτιρίου ανέρχεται σε 23.025 τ.μ., όπως φαίνεται στο συνημμένο πίνακα της Τεχνικής Περιγραφής, από τα οποία μόνο τα 15.850 τ.μ. προσμετρώνται στον συντελεστή δόμησης, ενώ τα 7.175, που αφορούν υπόγειους χώρους, δεν προσμετρώνται.

4. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ

Τρεις αρχιτεκτονικές ευρηματικές εκφράσεις αντιστρέφουν τους περιορισμούς του οικοπέδου σε αρχιτεκτονική πρόκληση δημιουργίας ενός Μουσείου απλότητας και ακρίβειας με την μαθηματική και διαυγή σαφήνεια της αρχαίας Ελλάδας.

4.1 Η εκμετάλλευση του φωτός

Περισσότερο από κάθε άλλου τύπου μουσεία, τα δεδομένα του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης κινούνται γύρω από το φως.
Είναι πρωταρχικά ένα Μουσείο φυσικού φωτός με βασικό σκοπό την παρουσίαση γλυπτών έργων.

4.2 Η ροή της κίνησης

Η διαδρομή του επισκέπτη προσφέρει έναν αρχιτεκτονικό περίπατο με πλούσια εμπειρία χωρικής αντίληψης που εκτείνεται από τις αρχαιολογικές ανασκαφές ως τα Μάρμαρα του Παρθενώνα και πίσω, μέσω της Ρωμαϊκής περιόδου.

4.3 Η δομή του κτιρίου

Η βάση του κτιρίου περιλαμβάνει προθάλαμο εισόδου που ατενίζει τις ανασκαφές Μακρυγιάννη, ράμπα των ευρημάτων Κλιτύος, χώρο των περιοδικών εκθέσεων, αίθουσα διαλέξεων, πωλητήριο, αναψυκτήριο και βοηθητικούς χώρους.

Η μέση του κτιρίου είναι μια μεγάλη διπλού ύψους τραπεζοειδής πλάκα με όλες τις αίθουσες εκθεμάτων από τα Αρχαϊκά ως τα Ρωμαϊκά. Ο ημιώροφος καλύπτει εστιατόριο και αναψυκτήριο με θέα στην Ακρόπολη.

Η στέψη του κτιρίου αποτελείται από την αίθουσα του Παρθενώνα γύρω από ένα αίθριο στη θέση του σηκού. Τα στοιχεία του εξωτερικού υαλοπετάσματος προσφέρουν ιδανικές συνθήκες φωτισμού γλυπτών σε άμεση θέα από και προς το βράχο της Ακρόπολης απ' όπου τα μάρμαρα του Παρθενώνα θα είναι ορατά.

Το γυάλινο πέτασμα σχεδιάστηκε για να προστατεύει τα γλυπτά και τους επισκέπτες από την υπερβολική ζέστη και το φως. Ο προσανατολισμός των εκθεμάτων, θα είναι ακριβώς όπως στον

Παρθενώνα, καθώς και η τοποθέτησή τους θα δώσουν τη δυνατότητα να γίνει αντιληπτή η επιτυχής αναπαράσταση των μνημείων της Ακρόπολης.

5. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Η προσπέλαση από τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου, κάτω από ένα ελεύθερο στέγαστρο ύψους 10 μ., οδηγεί στην είσοδο του Μουσείου. Ο χώρος των ανασκαφών δίπλα υπογραμμίζει την ύπαρξη της πόλης των Αθηνών των Ελληνιστικών, των Ρωμαϊκών και των Βυζαντινών χρόνων. Ο χώρος θα είναι επισκέψιμος ελεύθερα αλλά και απευθείας από το Μουσείο με ανελκυστήρες κοινού. Το κτίριο από τον δρόμο θα αποκαλύπτεται σταδιακά, ενώ από την Ακρόπολη θα φαίνεται άμεσα, με το δώμα της αίθουσας του Παρθενώνα να δημιουργεί την πιο σημαντική του όψη.

Οι άξονες του κτιρίου καθορίζονται στη στέψη από την αίθουσα του Παρθενώνα που ακολουθεί τον προσανατολισμό του μνημείου στο βράχο της Ακρόπολης. Στο δεύτερο και μεγαλύτερο εκθεσιακό επίπεδο, το περίγραμμα προκύπτει από τα δεσμευτικά όρια των ιδιοκτησιών για απαλλοτρίωση, του διατηρητέου κτιρίου Weiler και της γραμμής του υπόγειου Μετρό.

Η ραχοκοκαλιά του κτιρίου είναι δύο παράλληλες γραμμές πυρήνων 5X60 μ. που αποτελούνται από ανελκυστήρες, σκάλες πυρασφάλειας, μηχανολογικά περάσματα και χώροι υγιεινής κοινού.

Ο χώρος εισόδου καταλήγει στην κεντρική σκάλα, στις κυλιόμενες και στη ράμπα των ευρημάτων των Κλιτύων, που οδηγεί στον νότιο χώρο των Αρχαϊκών. Στη συνέχεια ακολουθεί η άνοδος, στην περίβλεπτη αίθουσα του Παρθενώνα. Μετά την περιδιάβαση στον χώρο της πομπής της ζωφόρου, των μετωπών και των αετωμάτων, ο επισκέπτης σταματά στις κόρες του Ερεχθείου, πριν από τα Ρωμαϊκά εκθέματα, διέρχεται μέσω των ευρημάτων των Κλιτύων και καταλήγει πάλι στον χώρο εισόδου.

Παράλληλα με τις εκθεσιακές αίθουσες υπάρχουν οι βοηθητικοί χώροι που κάνουν την περιήγηση άνετη και εκπαιδευτική. Στο ισόγειο υπάρχει χώρος πωλητηρίου ειδών ΤΑΠΑ, αναψυκτήριο, αίθουσα διαλέξεων και μεγάλη αίθουσα περιοδικών εκθέσεων. Στο ημιεπίπεδο πάνω από τα Αρχαϊκά υπάρχει βόρεια, με θέα την Ακρόπολη, εστιατόριο, δεύτερο αναψυκτήριο, δεύτερο πωλητήριο και χώρος ανάπαυσης των επισήμων. Στο επίπεδο της αίθουσας του Παρθενώνα, στο χώρο του σηκού, διαμορφώνεται αίθουσα πολυμέσων.

Σκοπός της περιήγησης του Μουσείου είναι να αποκτηθούν οι απαραίτητες γνώσεις πριν από την επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης. Στόχος των μελετητών είναι το Μουσείο να αποτελέσει ένα ζωντανό κτίριο με παρατεταμένο ωράριο λειτουργίας και των ανεξάρτητων βοηθητικών χώρων έως τη νύχτα.

6. ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

6.1 Στάθμη +5 (+101,47)

Δώμα της Αίθουσας του Παρθενώνα

Το δώμα της αίθουσας του Παρθενώνα θα αποτελέσει την πιο σημαντική όψη του κτιρίου, γιατί θα φαίνεται ολόκληρο από την Ακρόπολη. Η επιφάνεια του δώματος θα είναι καθαρή από μηχανολογικές εγκαταστάσεις που θα ενταχθούν στους μακρόστενους πυρήνες 5,00X60,00 χαμηλωμένους κατά 2,50 μ. από την αίθουσα του Παρθενώνα.

Στη μέση του δώματος θα διακρίνεται το κενό του μεγάλου αιθρίου (περίπου 12X24), ενώ στο σύνολό της η επιφάνεια του δώματος θα είναι επενδυμένη με γυαλί, όπου εντεταγμένες λουρίδες φεγγιτών οροφής θα εξασφαλίζουν τον φυσικό φωτισμό της ζωφόρου και των αετωμάτων.

6.2 Στάθμη +4 (+97,67)

Μηχανολογικός Ημιώροφος

Θα διαμορφωθεί γύρω από το αίθριο του σηκού του Παρθενώνα ένας μηχανολογικός ημιώροφος πάνω από τους μακρόστενους πυρήνες, τους χώρους κάθετης κυκλοφορίας και την αίθουσα πολυμέσων.

6.3 Στάθμη +3 (+93,50)

Αίθουσα του Παρθενώνα

Η αίθουσα (περίπου 40X84) διαχωρίζεται σε δύο βασικά τμήματα:

Εξωτερικά και περιβλεπτα θα είναι η αίθουσα που θα στεγάσει τα σωζόμενα ανάγλυφα του Παρθενώνα. Εσωτερικά, στον χώρο του σηκού, διαμορφώνονται οι βοηθητικοί χώροι γύρω από το αίθριο με γυάλινη οροφή και δάπεδο. Στον άξονα ανατολής-δύσης θα είναι οι πυρήνες κάθετων διελεύσεων με ανελκυστήρες διάφορων χρήσεων, σκάλες ασφαλείας, μηχανολογικά περάσματα και χώροι υγιεινής.

Στην ανατολική πλευρά θα υπάρχει αίθουσα πολυμέσων, ενώ στη δυτική θα υπάρχουν η κύρια σκάλα με κυλιόμενες εκατέρωθεν και ανελκυστήρες (δύο κοινού, ένας προσωπικού και ένας επισήμων).

Οι επισκέπτες θα πρέπει να διασχίσουν τον χώρο του αιθρίου για να εισέλθουν στην αίθουσα του Παρθενώνα, στη θέση των τμημάτων της ζωφόρου που λείπουν. Όπως τα ανάγλυφα της πομπής τοποθετούνται σε ύψος καλής θέασης επισκεπτών (1,50 μ.), η έλλειψη ανάγλυφων καθορίζει τη διαδρομή που θα ακολουθήσει το κοινό, για να κάνει την πλήρη κυκλική περιήγηση επιστρέφοντας στο σημείο εκκίνησης.

Το εξωτερικό υαλοστάσιο εξασφαλίζει τη διαφάνεια του χώρου.

6.4 Στάθμη +2 (89,00)

Ημιεπίπεδο Εστιατορίου

Στα δύο άκρα διαμορφώνεται πωλητήριο και παρασκευαστήριο, ενώ στη μέση ορίζεται ο χώρος του εστιατορίου και του αναψυκτηρίου τα οποία επεκτείνονται σε υπαίθριο δώμα-οροφή του στεγάστρου ανασκαφών (περίπου 30X30).

Στο κέντρο αυτού του επιπέδου, μεταξύ των δύο πυρήνων, υπάρχει δυτικά η κεντρική σκάλα με τις κυλιόμενες εκατέρωθεν και ένα μεγάλο κενό με θέα κάτω, προς τις κόρες του Ερεχθείου και τη ράμπα των Κλιτύων.

6.5 Στάθμη +1 (+84,00)

Αίθουσες Αρχαϊκών και άλλων εκθεμάτων

Οι δυτικές σκάλες κινούνται με κατεύθυνση την αίθουσα του Παρθενώνα, περνώντας πάνω από τον εξώστη με τις κόρες του Ερεχθείου. Δυτικά ο εξώστης αυτός με δύο ελαφρές ράμπες συνδέεται με το πλατύσκαλο των κυλιόμενων.

Η ράμπα των Κλιτύων οδηγεί σε μία σκάλα πλάτους περίπου 12 μέτρων με κατάληξη τη στάθμη της αίθουσας των Αρχαϊκών.

Βόρεια υπάρχουν εκθεσιακοί χώροι των υπόλοιπων Μετα-Παρθενωνίων ευρημάτων και των Ρωμαϊκών.

Η δυτική και η ανατολική πλευρά ορίζονται από οδοντωτές παρειές που αφενός κατευθύνουν το βλέμμα προς την Ακρόπολη και αφετέρου με τις αδιαφανείς πλευρές (από φύλλα θερμοηχητικής μόνωσης επενδυμένης με ανοξείδωτο χάλυβα ματ) προσφέρουν προστασία από τον ήλιο.

6.6 Στάθμη 0 (+79,00)

Είσοδος, Ράμπα Κλιτύος και Περιοδικές Εκθέσεις

Από τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου η πρόσβαση των επισκεπτών γίνεται δίπλα από τον χώρο των Ανασκαφών, κάτω από το μεγάλο στέγαστρο. Οι εισερχόμενοι (που προμηθεύονται τα εισιτήρια εξωτερικά του κτιρίου), μόλις περάσουν τον έλεγχο ασφαλείας, βρίσκονται στον κύριο προθάλαμο εισόδου όπου υπάρχουν κέντρο πληροφοριών, βεστιάριο, πωλητήριο ειδών ΤΑΠΑ, αναψυκτήριο και έλεγχος εισιτηρίων. Στη συνέχεια μετά τον έλεγχο θα συναντήσουν τις δύο κυλιόμενες σκάλες και τους ανελκυστήρες.

Στο ίδιο επίπεδο διαμορφώνεται αίθουσα διαλέξεων-προβολών και αίθουσα περιοδικών εκθέσεων.

Η άνοδος στις αίθουσες των εκθεμάτων πραγματοποιείται από ράμπα πλάτους 12 μέτρων, η οποία θα είναι ταυτόχρονα και εκθεσιακός χώρος των ευρημάτων των Κλιτύων της Ακρόπολης. Η ράμπα έχει κλίση 5% και δάπεδο γυάλινο.

6.7 Στάθμη -1 (+72,20)

Χώρος Ανασκαφών και Αρχαιολογικής Αποθήκης

Η πρόσβαση στον χώρο των ανασκαφών επιτυγχάνεται είτε με ανελκυστήρα από το χολ εισόδου είτε εξωτερικά με κλίμακα. Η περιήγηση των επισκεπτών γίνεται με διαδρόμους ελαφριάς κατασκευής πάνω από το επίπεδο των ανασκαφών.

Στο υπόλοιπο τμήμα του κτιρίου δημιουργούνται χώροι Η/Μ εγκαταστάσεων, γραφεία διοίκησης, αποθηκευτικοί και λοιποί βοηθητικοί χώροι.

6.8 Στάθμη -2 (+69,00)

Στάθμευση και Χώροι Μηχανολογικών

Ράμπα αυτοκινήτων πλάτους 3,50 μ. οδηγεί στον υπόγειο χώρο στάθμευσης 30 αυτοκινήτων και στον συνεχόμενο χώρο καταφυγίου.

Στην ίδια στάθμη διαμορφώνεται χώρος για τα ψυκτικά μηχανήματα, τον ηλεκτρικό υποσταθμό και τους λοιπούς βοηθητικούς χώρους.

6.9 Στάθμη -3 (+63,50)

Μηχανολογικοί Χώροι

Εδώ τοποθετούνται οι κεντρικές κλιματιστικές μονάδες, το αντλιοστάσιο πυρόσβεσης και ύδρευσης και το λεβητοστάσιο. (Στο Διαρρυθμισμό Δείκνεται Μονο - Υπόγειο)

7. ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Η πρόταση ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις του κυρίου του έργου, δεδομένου ότι:

α. ενσωματώνει την τοπική ανασκαφή στο Μουσείο, ώστε τα αρχιτεκτονικά ευρήματα να αναδειχθούν ως ένα μουσειακό έκθεμα

β. χρησιμοποιεί το φυσικό φως και δημιουργεί την αίσθηση ανοικτού περιβάλλοντος

γ. επιτυγχάνει την ισόρροπη σχέση ανάμεσα στην αρχιτεκτονική του Μουσείου και των αρχαίων κτιρίων στον βράχο της Ακρόπολης

δ. εντάσσει με απόλυτη επιτυχία το Μουσείο στο άμεσο αλλά και στο ευρύτερο αστικό περιβάλλον

ε. δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να βλέπει συγχρόνως τα αρχιτεκτονικά γλυπτά του

Παρθενώνα στο νέο Μουσείο και τον ίδιο τον Παρθενώνα στην Ακρόπολη.

Κατόπιν αυτών εισηγούμαστε την έγκριση της προμελέτης του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης.

Η Διευθύντρια της Δ.Μ.Μ.

κ.α.α

Αθηνά Αθανασιάδου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Συνεδρίαση: 13 / 27-3-2002

Θέμα 1ο : Έγκριση ή μη ~~αρχιτεκτονικής~~ προμελέτης του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο

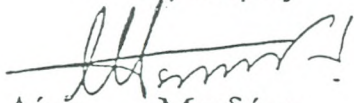
ΑΦΟΥ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ:

- α) Τον ΚΝ 5351/32 «Περί Αρχαιοτήτων»
- β) Την εισήγηση του αρμοδίου εισηγητή επί του θέματος
- γ) Τα στοιχεία του σχετικού φακέλου

Μετά από συζήτηση γνωμοδοτεί ομόφωνα υπέρ της εγκρίσεως της ~~αρχιτεκτονικής~~ προμελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακροπόλεως, σύμφωνα με την εισήγηση της Διευθύνσεως Μελετών Μουσείων και της Διευθύνσεως Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Η αναλυτική συζήτηση του θέματος καταγράφεται στα επίσημα πρακτικά της συνεδρίασης 13 / 27-3-2002, που βρίσκονται στο αρχείο της Γραμματείας του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Η Πρόεδρος

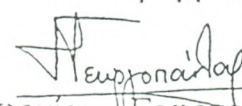

Λίνα Μενδώνη

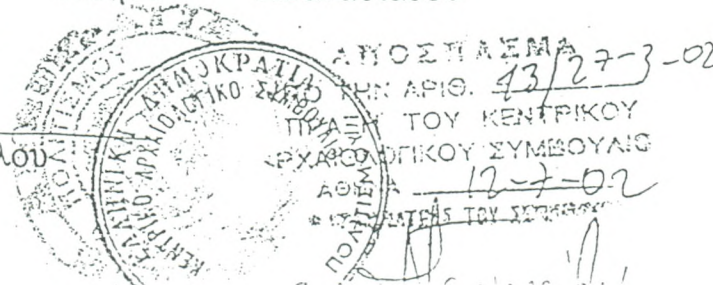
Οι Εισηγητές

Νικολέττα Διβάρη-Βαλάκου

Αθηνά Αθανασιάδου

Η Γραμματέας

Γεωργία Γεωργοπούλου

Ελθετε με στο Δελτα 29/10/2002

7237767

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΛΥΡΑΣ

PARALOS MARITIME CORPORATION S.A.
ΑΚΤΗ ΜΙΑΟΥΛΗ 23 - 155 35 ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Κον Κωνσταντίνο Καρρά
Πρωτανείου 19
105 56 Αθήνα

29 Οκτωβρίου 2002

Αγαπητέ μου Κώστα

Θέμα: Νέον μουσείο Ακροπόλεως

Εν συνεχεία της συζητήσεως στο Διοικητικό Συμβούλιο της 23ης, θα είχες τον καιρό να κοιτάξεις τα έγγραφα και τις φωτογραφίες και να διαπιστώσεις «ότι τα πράγματα δεν βαίνουν κατ' ευχρήν εις την αποικίαν, δεν μένει ελαχίστη αμφιβολία» όπως λέει ο ποιητής.

Είναι σαφές ότι έχουν καταστραφεί αρχαία και ότι θα καταστραφούν και άλλα και μάλιστα με ρυθμούς εντατικούς, προκειμένου να υλοποιηθεί η επιλογή της ηγεσίας του ΥΠΠΟ και του ΟΑΝΜΑ και εφ' όσον έχει αποφασιστεί να αποπερατωθεί έστω μέρος του μουσείου μέχρι το 2004.

Επομένως εάν η Ελληνική Εταιρεία περιμένει μέχρι το επόμενο Διοικητικό Συμβούλιο του Φεβρουαρίου για να λάβει θέση επί του θέματος, θα είναι δυστυχώς πολύ αρνά.

Γνωρίζοντας την δυσκολία που έχει η Ελληνική Εταιρεία λόγω έντονα διισταμένων απόψεων και συγκρούσεως θέσεων, αν όχι συμφερόντων μελών των Συμβουλίων της (Διοικητικού και ΣΑΚ), πιστεύω ότι έχουμε τρεις επιλογές:

α) να μην κάνουμε τίποτα ελλείψει συμφωνίας, οπότε τα αρχαία θα καταδικαστούν, πράγμα που θα είναι πιστεύω θλιβερό και για τον πολιτισμό και για την Εταιρεία,

β) να οργανώσει η Εταιρεία το συντομότερο μία συζήτηση δημόσια για το θέμα και να δημοσιεύσει τα συμπεράσματα. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει η Εταιρεία χωρίς ενδεχομένως να πάρει συγκεκριμένη θέση υπέρ ή κατά, να μην είναι απύσχα απ' αυτήν την σημαντική υπόθεση,

γ) να οργανώσει μία συζήτηση κεκλεισμένων των θυρών για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, καλώντας έγκριτους αντιπροσώπους των δύο απόψεων και εν συνεχεία να κληθεί έκτακτο Διοικητικό Συμβούλιο προκειμένου να παρθεί χωρίς καθυστέρηση μία τελική απόφαση.

Τάσσομαι υπέρ της δεύτερης επιλογής, παρότι διαφωνώ πλήρως και με την επιλογή της θέσεως και με το σχέδιον του κτιρίου του νέου μουσείου, πέρα από τις καταστρεπτικές συνέπειες που έχει για τα αρχαία της κατ' εξοχήν αρχαιολογικής περιοχής των Αθηνών.

Δεν νομίζω ότι η υπόθεση αυτή διαφέρει ιδιαίτερα από την υπόθεση του Μαραθώνα για την οποία η Εταιρεία κάνει ένα σκληρό, έντιμο και θαρραλέο αγώνα. Η διαφορά ίσως έγκειται στην άποψη που υποθέτω υιοθετεί ο ΟΑΝΜΑ ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα. Προκειμένου δηλαδή να γίνει το νέον μουσείο που θα στεγάσει τα αριστουργήματα του Παρθενώνα δεν πειράζει αν καταστραφούν κάποια άλλα αρχαία, που βέβαια κανείς δεν γνωρίζει ακριβώς πόσο σημαντικά είναι. Ακόμα και τα μέλη του ΟΑΝΜΑ αμφιβάλλω αν γνωρίζουν την στιγμή που δεν έχει δοθεί ο χρόνος και δεν έχουν κληθεί όλοι οι ενδιαφερόμενοι εντός και εκτός Ελλάδος να τα μελετήσουν και να τα εκτιμήσουν.

Κανείς δεν έχει αντίρρηση ότι πρέπει να υπάρξει νέο μουσείο Ακροπόλεως, ασχέτως εαν επιστραφούν αργά ή γρήγορα τα γλυπτά του Παρθενώνος. Είναι βέβαιο όμως ότι υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις καλύτερες από αυτήν που έχει επιλεγεί.

Αντιλαμβάνομαι ότι έχουν γίνει προσφυγές τόσο στα Τακτικά Δικαστήρια όσο και στο Συμβούλιο Επικρατείας προκειμένου να σταματήσουν οι εργασίες του νέου μουσείου. Δεν γνωρίζω όμως πότε θα παρθούν αποφάσεις, ενώ όλοι γνωρίζουμε κάτω από ποιές συγκυρίες θα παρθούν.

Αρα το θέμα είναι κατά την γνώμη μου και επείγον και ζωτικό.

Είμαι στην διάθεσή σου για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή ενέργεια.

Με εκτίμηση και αγάπη
Γιάννης

Υγ. Εσωκλείω φωτογραφίες οι οποίες δείχνουν τις μέχρι τώρα παρεμβάσεις στα αρχαία καθώς και την απόφαση του ΚΑΣ από το οποίον συνάγεται ο όγκος του σχεδιαζομένου κτιρίου και η πρόβλεψη τριών υπογείων. Σημειωτέον επίσης ότι για την στατική αρτιότητα του κτιρίου οι μηχανικές παρεμβάσεις θα είναι τέτοιες που ακόμα και τα αρχαία τα οποία προβλέπεται να διατηρηθούν είναι πολύ πιθανόν να υποστούν μεγάλες ζημιές.

ΕΚΘΕΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΑΝΜΑ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

Από το 1997 έως και το 2000 στα Νότια και Δυτικά του κτιρίου Βάιλερ, αποκαλύφθηκαν αρχαιολογικά ευρήματα, που βoίσκονται σε έκταση 6,5 στρεμμάτων περίπου. Τα αρχαία αυτά ορίσθηκαν ως διατηρητέα με τις υπουργικές αποφάσεις

1. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/31040/1845/20-10-1999,
2. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/68574/3334/29-12-2000,
3. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/8366/1127/5-4-2001
4. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/54121/3246/17-10-2001
5. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/9483/661/20-2-2002

και ορίζονται θεωρητικά από τρεις αρχαίους δρόμους, οι οποίοι καθορίζουν και τις ζώνες σημαντικότητας. Τα πιο σημαντικά αρχαία της κόκκινης ζώνης που είναι κατά το υπουργείο οπωσδήποτε διατηρητέα, βρίσκονται σε έκταση 2,5 στρεμμάτων περίπου, που περικλείεται από τους ανωτέρω δρόμους. Τα αρχαία αυτά είναι ρωμαϊκά λουτρά μεγάλης αξίας, και κτίριο των πρωτοχριστιανικών χρόνων, που πιθανολογείται ότι πρόκειται για φιλοσοφική σχολή που εν συνεχεία χρησιμοποιήθηκε από τον διάδοχο του Ηρακλέους αυτοκράτορα Κόνστα ως παλάτι κατά την διάρκεια εκστρατείας του.

Τα ευρήματα των κτιρίων σε όλη την έκταση της ανασκαφής, είναι πυκνά και το ένα σε επαφή με το άλλο, ο χαρακτηρισμός των ζωνών, είναι εν πολλοίς αυθαίρετος, καθώς οι δρόμοι που οριοθετούν τις ζώνες, δημιουργήθηκαν εκ των υστέρων από τα συνεργεία του ΟΑΝΜΑ με επιχώσεις ή καταστροφές, δηλαδή:

Α) ο δρόμος 1 που έχει κατεύθυνση από τα Δυτικά προς τα Ανατολικά, δεν έχει ανασκαφεί πλήρως, φέρει ίχνη οικοδομών στην επιφάνειά του, ενώ τα κτίρια εκατέρωθεν φαίνονται να αποτελούσαν συνέχεια. Ο δρόμος 1 ορίζει ταυτόχρονα και το οικόπεδο Μακρυγιάννη προς Νότο χωρίς τις μετέπειτα απαλλοτριώσεις.

Β) ο με αριθμό 2 δρόμος που έχει κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο, και βρίσκεται Δυτικά του κτιρίου Βάιλερ έγινε με πρόσφατη μεγάλη επιχωμάτωση σε ύψος 2-3 μέτρα, επάνω σε άλλα αρχαία σε θέση όπου δεν υπήρχε αρχαίος ορίζοντας. Στις εκατέρωθεν πλευρές των δρόμων έχουν ανεγείρει τοίχος με πέτρες, που έλαβαν από αρχαία οικοδομήματα που διέλυσαν σε άλλο σημείο του αρχαιολογικού χώρου, ιδίως των θερμών, ενώ η βάση του τοίχου που κατασκευάστηκε σε κάποια σημεία είναι από τσιμέντο χυτό κιβωτιόσχημο.

Γ) ο τρίτος δρόμος διανοίγεται τώρα από Βορρά προς Νότο, στα νότια του κτιρίου Βάιλερ, με την διάλυση και απομάκρυνση των αρχαίων.

Ένας εμφανής αρχαίος δρόμος, που ξεκινούσε από το κυκλικό κτίσμα διαμέτρου 7 μέτρων, στο κέντρο της κόκκινης ζώνης, με κατεύθυνση βόρεια προς το θέατρο του Διονύσου επιχώθηκε τον Ιανουάριο του 2002.

Από τον Φεβρουάριο του 2001 ξεκίνησε η φθορά και καταστροφή των αρχαιοτήτων του οικοπέδου του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη, με πρώτη στην Βόρεια πλευρά επίχωση επιφανείας, περίπου 1,5 στρέμματος ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών κτισμάτων, εντός της κόκκινης ζώνης 600 τμ και εντός της πράσινης ζώνης 800 τμ η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2002.

Μετά από απαλλοτρίωση οικιών την άνοιξη του 2001 αποκαλύφθηκε πρόσθετη έκταση αρχαίων ενός περίπου στρέμματος, νότια της οδού 1 με κατεύθυνση από τα Δυτικά προς τα Ανατολικά.

Από τον Μάρτιο του 2002 ο ΟΑΝΜΑ επιτάχυνε την πρόκληση ζημιών στον αρχαιολογικό χώρο και επέφερε τις ακόλουθες:

1. την διάλυση με τον τεμαχισμό, ως και την πλήρη εκθεμελίωση και απομάκρυνση των θερμών, ρωμαϊκής εποχής, περίπου 2,5 στρεμμάτων στα νότια της κόκκινης ζώνης και εντός της κίτρινης ζώνης, το οποίο αποκαλύφθηκε διαδοχικά στην ανασκαφή του 1998 και στην συνέχεια με την ανασκαφή φθινοπώρου 2001 στις απαλλοτριωθείσες οικίες του 2001 και εκτός του οικοπέδου Μακρυγιάννη, νότια του δρόμου 1. σύμφωνα με την γνωμοδότηση του ΚΑΣ για τα ευρήματα του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη, θα έπρεπε να αποφασιστεί η τύχη τους μετά την ολοκλήρωση της μελέτης του κτιρίου και την πλήρη δημοσίευση της αρχαιολογικής ανασκαφής.
2. διάλυση και απομάκρυνση του κτιρίου με το ψηφιδωτό στην κίτρινη ζώνη νότια της οδού 1, ακριβώς νότια του κτιρίου Βάιλερ, που γίνεται με σκοπό την δημιουργία τεχνητού δρόμου 3, με κατεύθυνση Βορρά Νότου ο οποίος εάν γίνει θα περνάει μέσα από τα δωμάτια του πρωτοχριστιανικού κτιρίου της κόκκινης ζώνης.
3. επίσης έχουν δημιουργήσει ένα ακόμα δρόμο σε διασταύρωση της οδού 2 στα Δυτικά του χώρου με επιχωμάτωση.

Η πρωτοφανής κακοποίηση του αρχαιολογικού χώρου, λαμβάνει χώρα καθημερινά με , μπουλντόζα, ηλεκτρικά κομπρεσέρ, βαριές, βαριοπούλες, λαστούς , καλέμια, από τα συνεργεία υπό την επίβλεψη των υπευθύνων του ΟΑΝΜΑ και τους εντεταλμένους αρχαιολόγους της Α'ΕΠΚΑ. Στα

Έργα φαίνεται ότι δεν λαμβάνεται στοιχειωδώς υπόψη, η ισχύουσα Νομοθεσία στον Ελληνικό και Διεθνή χώρο.

Πρόσφατα μετά την κατεδάφιση κτιρίων που κατελάμβαναν έκταση περίπου 2 στρεμμάτων, στο Νοτιοδυτικό άκρο του οικοπέδου, η ανασκαφή έχει ξεκινήσει πριν από 15 ημέρες περίπου, αποκαλύπτονται ήδη πρόσθετα αρχαία, στον οποίων στην τομή, είναι ορατή μια αψίδα και ήδη αποκαλύφθηκε κολώνα, τοίχοι και αγωγοί νερού, επί της τεχνητής οδού 2 και σε βάθος μόνο μισού μέτρου και είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα βρεθούν και άλλα αρχαία.

Προς την Νότια και Ανατολική πλευρά του οικοπέδου δεν έχει γίνει ανασκαφή, αλλά επιφανειακός καθαρισμός του χώρου και εν μέρει μόνο σε έκταση περίπου 3 στρεμμάτων. Εκεί υπήρχε μια αποθήκη της χωροφυλακής Μακρυγιάννη αλλά τα αρχαία είναι σε μεγαλύτερο βάθος.

Εξάλλου χώρος 1 στρέμματος περίπου που έχει προσκύψει από απαλλοτρίωση κτιρίου στα Βορειοδυτικά δεν έχει ανασκαφεί.

Πρέπει να τονισθεί ότι και στην περιοχή αυτή πιθανολογείται η ύπαρξη στον χώρο Μακρυγιάννη, του ιερού του «Διονύσου εν Λιρναίς» που αναφέρεται από τον Πausανία.

Όπως είναι γνωστά το οικόπεδο Μακρυγιάννη βρίσκεται σε επαφή με τον Ιερό Βράχο και ακόμη περισσότερο με το ιερό και το θέατρο του Διονύσου Ελευθερέως. Τα αρχαία που αποκαλύπτονται ανήκουν σε όλες τις περιόδους της Αθηναϊκής ιστορίας από τα προϊστορικά μέχρι και την μεταβυζαντινή περίοδο.

Με την μεθόδευση του ΟΑΝΜΑ καταστρατηγήθηκε η ισχύουσα Αρχαιολογική νομοθεσία όπως και η καθιερωμένη αρχαιολογική πρακτική η οποία προβλέπει την ολοκλήρωση της ανασκαφικής αποκάλυψης των Αρχαίων, την μελέτη τους, την δημοσίευση και την συντήρηση και ανάδειξή τους.

Αθήνα την 19 Αυγούστου 2002

Ο Συντάξας

Θάνος Παπαθανασίου
Δρ. Φιλοσ. - Αρχιτέκτων
Αρ. ΤΕΕ 26604

ΕΚΘΕΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΑΝΜΑ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

Από το 1997 έως και το 2000 στα Νότια και Δυτικά του κτιρίου Βάιλερ, αποκαλύφθηκαν αρχαιολογικά ευρήματα, που βρίσκονται σε έκταση 6,5 στρεμμάτων περίπου. Τα αρχαία αυτά ορίσθηκαν ως διατηρητέα με τις υπουργικές αποφάσεις

1. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/31040/1845/20-10-1999,
2. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/68574/3334/29-12-2000,
3. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/8366/1127/5-4-2001
4. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/54121/3246/17-10-2001
5. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/9483/661/20-2-2002

και ορίζονται θεωρητικά από τρεις αρχαίους δρόμους, οι οποίοι καθορίζουν και τις ζώνες σημαντικότητας.

Τα πιο σημαντικά αρχαία της κόκκινης ζώνης που είναι κατά το υπουργείο οπωσδήποτε διατηρητέα, βρίσκονται σε έκταση 2,5 στρεμμάτων περίπου, που περικλείεται από τους ανωτέρω δρόμους. Τα αρχαία αυτά είναι ρωμαϊκά λουτρά μεγάλης αξίας, και κτίριο των πρωτοχριστιανικών χρόνων, που πιθανολογείται ότι πρόκειται για φιλοσοφική σχολή που εν συνεχεία χρησιμοποιήθηκε από τον διάδοχο του Ηρακλέους αυτοκράτορα Κώνστα ως παλάτι κατά την διάρκεια εκστρατείας του.

Τα ευρήματα των κτιρίων σε όλη την έκταση της ανασκαφής, είναι πυκνά και το ένα σε επαφή με το άλλο, ο χαρακτηρισμός των ζωνών, είναι εν πολλοίς αυθαίρετος, καθώς οι δρόμοι που οριοθετούν τις ζώνες, δημιουργήθηκαν εκ των υστέρων από τα συνεργεία του ΟΑΝΜΑ με επιχρώσεις ή κατασκευές, δηλαδή:

Α) ο δρόμος 1 που έχει κατεύθυνση από τα Δυτικά προς τα Ανατολικά, δεν έχει ανασκαφεί πλήρως, φέρει ίχνη οικοδομών στην επιφάνειά του, ενώ τα κτίρια εκατέρωθεν φαίνονται να αποτελούσαν συνέχεια. Ο δρόμος 1 ορίζει ταυτόχρονα και το οικόπεδο Μακρυγιάννη προς Νότο χωρίς τις μετέπειτα απαλλοτριώσεις.

Β) ο με αριθμό 2 δρόμος που έχει κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο, και βρίσκεται Δυτικά του κτιρίου Βάιλερ έγινε με πρόσφατη μεγάλη επιχωμάτωση σε ύψος 2-3 μέτρα, επάνω σε άλλα αρχαία σε θέση όπου δεν υπήρχε αρχαίος ορίζοντας. Στις εκατέρωθεν πλευρές των δρόμων έχουν ανεγείρει τοίχος με πέτρες, που έλαβαν από αρχαία οικοδομήματα που διέλυσαν σε άλλο σημείο του αρχαιολογικού χώρου, ιδίως των θεσμών, ενώ η βάση του τοίχου που κατασκευάστηκε σε κάποια σημεία είναι από τσιμέντο χυτό κιβωτιόσχημο.

Γ) ο τρίτος δρόμος διανοίγεται τώρα από Βορρά προς Νότο, στα νότια του κτιρίου Βάιλερ, με την διάλυση και απομάκρυνση των αρχαίων.

Ένας εμφανής αρχαίος δρόμος, που ξεκινούσε από το κυκλικό κτίσμα διαμέτρου 7 μέτρων, στο κέντρο της κόκκινης ζώνης, με κατεύθυνση βόρεια προς το θέατρο του Διονύσου επιχώθηκε τον Ιανουάριο του 2002.

Από τον Φεβρουάριο του 2001 ξεκίνησε η εθραά και καταστροφή των αρχαιοτήτων του οικοπέδου του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη, με πρώτη στην Βόρεια πλευρά επίχωση επιφανείας, περίπου 1,5 στρέμματος ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών κτισμάτων, εντός της κόκκινης ζώνης 600 τμ και εντός της πράσινης ζώνης 800 τμ η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2002.

Μετά από απαλλοτρίωση οικήων την άνοιξη του 2001 αποκαλύφθηκε πρόσθετη έκταση αρχαίων ενός περίπου στρέμματος, νότια της οδού 1 με κατεύθυνση από τα Δυτικά προς τα Ανατολικά.

Από τον Μάρτιο του 2002 ο ΟΑΝΜΑ επιτάχυνε την πρόκληση ζημιών στον αρχαιολογικό χώρο και επέφερε τις ακόλουθες:

1. την διάλυση με τον τεμαχισμό, ως και την πλήρη εκθεμελίωση και απομάκρυνση των θερμών, ρωμαϊκής εποχής, περίπου 2,5 στρεμμάτων στα νότια της κόκκινης ζώνης και εντός της κίτρινης ζώνης, το οποίο αποκαλύφθηκε διαδοχικά στην ανασκαφή του 1998 και στην συνέχεια με την ανασκαφή φθινοπώρου 2001 στις απαλλοτριωθείσες οικίες του 2001 και εκτός του οικοπέδου Μακρυγιάννη, νότια του δρόμου 1. σύμφωνα με την γνωμοδότηση του ΚΑΣ για τα ευρήματα του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη, θα έπρεπε να αποφασιστεί η τύχη τους μετά την ολοκλήρωση της μελέτης του κτιρίου και την πλήρη δημοσίευση της αρχαιολογικής ανασκαφής.
2. διάλυση και απομάκρυνση του κτιρίου με το ψηλότερο στην κίτρινη ζώνη νότια της οδού 1, ακριβώς νότια του κτιρίου Βάιλερ, που γίνεται με σκοπό την δημιουργία τεχνητού δρόμου 3, με κατεύθυνση Βορρά Νότιου ο οποίος εάν γίνει θα περνάει μέσα από τα δωμάτια του πρωτοχριστιανικού κτιρίου της κόκκινης ζώνης.
3. επίσης έχουν δημιουργήσει ένα ακόμα δρόμο σε διασταύρωση της οδού 2 στα Δυτικά του χώρου με επιχωμάτωση.

Η πρωτοφανής κακοποίηση του αρχαιολογικού χώρου, λαμβάνει χώρα καθημερινά με , μπουλντόζα, ηλεκτρικά κομπρεσέρ, βαριές, βαριοπούλες, λαστούς , καλόμεια, από τα συνεργεία υπό την επίβλεψη των υπευθύνων του ΟΑΝΜΑ και τους εντεταλμένους αρχαιολόγους της Α'ΕΠΚΑ. Στα

αργα φαίνεται ότι δεν λαμβάνεται σιτισμοδόως υπόψη η
ισχύουσα Νομοθεσία στον Ελληνικό και Διεθνή χώρο.

Εξόφρατα μετά την κατεδάφιση κτιρίων που καταλαμβάνουν
έκταση περίπου 2 στρεμμάτων, στο Νοτιοδυτικό άκρο του
Οικόπεδου, η ανασκαφή έχει ξεκινήσει πριν από 13 ημέρες
περίπου, αποκαλύπτονται ήδη πρόσθετα αρχαία, στην
οποίαν στην τομή, είναι ορατή μια αψίδα και ήδη
αποκαλύφθηκε κολώνα, τοίχοι και αγωγοί νερού, επί της
ταχυτήος οδού 2 και σε βάθος μόνο μισού μέτρου και
είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα βρεθούν και άλλα αρχαία.

Προς την Νότια και Ανατολική πλευρά του οικοπέδου δεν
έχει γίνει ανασκαφή, αλλά επιφανειακός καθαρισμός του
χώρου και εν μέρει μόνο σε έκταση περίπου 3 στρεμμάτων.
Εκεί υπήρχε μια αποθήκη της χωροφυλακής Μακρυγιάννη
αλλά τα αρχαία είναι σε μεγαλύτερο βάθος.

Εξάλλου χώρος 1 στρέμματος περίπου που έχει προκύψει
απὲς απαλλοτρίωση κτιρίου στα Βορειοδυτικά δεν έχει
ανασκαφεί.

Πρέπει να τονισθεί ότι και στην περιοχή αυτή
πιθανολογείται η ύπαρξη στον χώρο Μακρυγιάννη, του
Ιερού του «Διονύσου εν Λιναίς» που αναφέρεται από τον
Πausανία.

Όπως είναι γνωστό το οικόπεδο Μακρυγιάννη βρίσκεται σε
επαφή με τον Ιερό Βράχο και ακόμη περισσότερο με το
Ιερό και το θέατρο του Διονύσου Ελευθερέως. Τα αρχαία
που αποκαλύπτονται ανήκουν σε όλες τις περιόδους της
Ελληνικής ιστορίας από τα προϊστορικά μέχρι και την
μεταβυζαντινή περίοδο.

Με την μεθόδευση του ΟΑΝΜΑ καταστρατηγήθηκε η
ισχύουσα Αρχαιολογική νομοθεσία όπως και η καθιερωμένη
αρχαιολογική πρακτική η οποία προβλέπει την ολοκλήρωση
της ανασκαφικής αποκάλυψης των Αρχαίων, την μελέτη
τους, την δημοσίευση και την συντήρηση και ανάδειξη
τους.

Αθήνα την 19 Αυγούστου 2022

2 ΣΥΜΠΛΗΡΩΣ

Αθάνος Παπαθανασίου
Δρ. Φιλοσ. - Αρχιτεκτων
Αρ. ΤΣΕ 26104

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 7/13-2-2001

Θέμα 5^ο: Έγκριση ή μη της μελέτης διαμόρφωσης τμήματος (οδός ΙΙ) του αρχαιολογικού χώρου (επιτόπιου Μουσείου) στο δημόσιο κτήμα Μακρυγιάννη.

Κατά την έναρξη της εξέτασης της υπόθεσης, προσέρχονται ο καθηγητής κ. Δ. Παντερμαλής και η Προϊσταμένη της Α'ΕΠΚΑ κ. Αλ. Χωρέμη.

Η εισηγήτρια κ. Ν. Διβάρη-Βαλάκου, Προϊσταμένη της Τμήματος Χώρων της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ., προσκομίζοντας σχέδια, ενημερώνει το Συμβούλιο ότι συζητείται το θέμα της ανάδειξης των αρχαίων που θα διατηρηθούν ορατά και επισκέψιμα, ως επιτόπιο Μουσείο, στο χώρο της ανέγερσης του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως. Συγκεκριμένα πρόκειται για την αρχαία οδό ΙΙ, που αποκαλύφθηκε κατά την ανασκαφή που διενεργήθηκε στο χώρο ανέγερσης του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως και διατρέχει το χώρο της ανασκαφής με κατεύθυνση από βορειοανατολικά προς νοτιοδυτικά.

Η Πρόεδρος του Συμβουλίου και Γενική Γραμματέας του ΥΠ.ΠΟ., κ. Λίνα Μενδώνη, αναφέρει ότι στα πλαίσια του διαγωνισμού που διενεργείται για το Νέο Μουσείο, προβλέπεται η ανάδειξη του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου. Προκειμένου ο Οργανισμός Νέου Μουσείου Ακροπόλεως να δώσει κατευθύνσεις στους αρχιτέκτονες του διαγωνισμού, θα πρέπει να δοθούν κάποιες διευκρινίσεις.

Ο κ. Παντερμαλής εξηγεί ότι επειδή ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός βρίσκεται σε εξέλιξη και προκειμένου αυτό το κομμάτι της ανασκαφής να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο, ορίστηκε μια έκταση δυο στρεμμάτων περίπου, η οποία θα διαμορφωθεί σε Επιτόπιο Μουσείο. Δεν πρόκειται για κάποιο στεγασμένο χώρο, αλλά για αίθουσα του ίδιου του Νέου Μουσείου. Για να εξασφαλιστεί η βέλτιστη απόδοση των αρχιτεκτόνων, θα πρέπει έστω στοιχειωδώς να δοθεί στον αρχαιολογικό χώρο μια μορφή, η οποία θα μπορούσε να δοθεί και ανασκαφικά.

Επί σχεδίου εξηγεί ότι έχει διαταραχθεί η εικόνα της ανασκαφής και έχει προκληθεί σύγχυση. Ενώ στο πεδίο σημειώνεται ξεκάθαρα η πορεία της αρχαίας οδού ΙΙ με μπλε χρώμα, εάν κάποιος δεν έχει επισκεφτεί επανειλημμένα το χώρο, δεν είναι δυνατό να διακρίνει την οδό. Για το λόγο αυτό στην παρούσα συνεδρίαση ζητείται να καθοριστεί αρχικά το πλαίσιο της δυτικής πλευράς της οδού, ώστε να είναι ορατή στον αρχαιολογικό χώρο. Στη συνέχεια θα υποβληθεί η μελέτη του συνόλου του αρχαιολογικού χώρου. Επομένως σε πρώτη φάση ζητείται η έγκριση εργασιών επιχωμάτωσης και ανάδειξης, που θα καταστήσουν ορατή την αρχαία οδό ΙΙ.

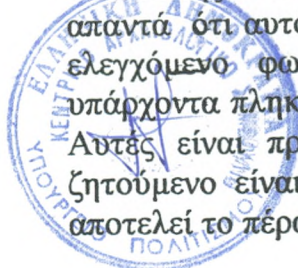
Η κ. Χωρέμη εξηγεί ότι οι διαταράξεις στην αρχαία οδό II, προκλήθηκαν από τη λειτουργία της κατά τη διάρκεια των αιώνων, αλλά και κατά τη διάρκεια της ανασκαφής διαπιστώθηκαν παραβιάσεις μεταγενέστερων χρόνων, δηλαδή πηγάδια ή αποθέτες. Επίσης έγιναν τομές εις βάθος για να ερευνηθούν τα βαθύτερα στρώματα και η αρχική οδός, της οποίας η πρώτη χρήση ήταν τον 4^ο αιώνα π.Χ. Υπάρχουν συνεχή οδοστρώματα και χρήση από τον 4^ο έως και τον 6^ο ή 7^ο αιώνα μ.Χ.

Ο αρχαιολογικός χώρος σήμερα είναι ερειπωμένος και εντελώς αδιαμόρφωτος. Αποφασίστηκε η διαμόρφωση της αρχαίας δυτικής οδού II, δυτικά του κτηρίου Βάιλερ, με κατεύθυνση βορειανατολικά προς νοτιοδυτικά. Προκειμένου να αποκατασταθεί η οδός, απαιτείται η συμπλήρωση των αναλημμάτων της οδού. Σε ορισμένα σημεία τα αναλήμματα σώζονται, αλλά όχι σε ικανοποιητικό ύψος. Τότε απαιτείται συμπλήρωση. Όπου δεν σώζονται, προτείνεται να κατασκευαστούν αναλήμματα από χυτευτικό υλικό, κυρίως χρώμα, αδρανή υλικά 10 % ασβέστη και θηραϊκή γη.

Η Α' ΕΠΚΑ συμφωνεί με την κατασκευή των αναλημμάτων στα σημεία που δεν σώζονται, με την παρατήρηση ότι όπου σώζονται σε χαμηλό επίπεδο, η συμπλήρωση να γίνει με τοιχοποιία προσομοιάζουσα στην υπάρχουσα αρχαία και όχι με χυτό υλικό πάνω στα αρχαία λείψανα. Επίσης σε κάποια σημεία εκατέρωθεν της αρχαίας οδού προβλέπεται η ανάκτηση ορισμένων τοίχων κτισμάτων. Προβλέπεται επίσης η ύπαρξη κάποιων φρεατίων, που θα υποδεικνύουν τα βαθύτερα αρχαιολογικά στρώματα και τον κεντρικό αγωγό σε βάθος δυο μέτρων. Στην περίμετρο του φρέατος προβλέπονται εσχάρες εξαερισμού και συλλεκτήρες ομβρίων υδάτων, οι οποίοι θα οδηγούν στον κεντρικό αγωγό που βρίσκεται κάτω από το τελευταίο στρώμα του αποκαταστημένου οδοστρώματος της οδού.

Επί σχεδίων μελέτης, η κ. Χωρέμη υποδεικνύει τις προαναφερθείσες επεμβάσεις με όλες τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες. Οι προτεινόμενες επεμβάσεις για τη συγκράτηση των επιχώσεων σημειώνονται στο σχέδιο με διαγράμμιση. Ενημερώνεται επίσης η αρχαία οδός II όταν αποκατασταθεί θα έχει κλίση 1,5 % όπως είχε και κατά την αρχαιότητα. Για να συγκρατηθεί το δάπεδο με την κλίση, είναι απαραίτητα τα αναλήμματα, οι ανακτήσεις ορισμένων τοίχων των κτισμάτων που βρίσκονται εκατέρωθεν της οδού καθώς και η επίχωση της κυκλικής δεξαμενής στα σημεία που υπάρχει το ίχνος του δαπέδου. Τέλος η κ. Χωρέμη εξηγεί ότι η εξεταζόμενη μελέτη αποτελεί μια πιλοτική μελέτη σταδιακής αποκατάστασης και του υπολοίπου τμήματος της ανασκαφής που έχει αποφασισθεί να διατηρηθεί στο λεγόμενο επιτόπιο Μουσείο.

Σε ερώτηση του κ. Ι. Τουράτσογλου σχετικά με τον τρόπο που ο επισκέπτης θα αναγνωρίζει τα αρχαιολογικά στρώματα, ο κ. Παντερμαλής απαντά ότι αυτό θα γίνεται κατά εποχές και με διαφόρους τρόπους, π.χ. με ελεγχόμενο φωτισμό. Ο επισκέπτης θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί τα υπάρχοντα πληκτρολόγια και να φωτίζεται η χρονική περίοδος που επιθυμεί. Αυτές είναι προτάσεις για μετανέστερες επεμβάσεις, ενώ αυτή τη στιγμή το ζητούμενο είναι να μπορεί ο αρχιτέκτονας να διακρίνει την οδό II που αποτελεί το πέρας του χώρου που θα αναδειχθεί.

Ο κ. Τουράτσογλου ρωτά για ποιο λόγο οι προτεινόμενες τάφροι, που έχουν διδακτικό χαρακτήρα, προβλέπεται να είναι τόσο μικρού μεγέθους. Παρατηρεί ότι ο θεατής που θα βρίσκεται σε μια απόσταση δεν θα μπορεί να βλέπει τα αλληπάλληλα αρχαιολογικά στρώματα.

Ο κ. Παντερμαλής απαντά ότι, όταν συζητήθηκε το θέμα της επισκεψιμότητας του χώρου αυτού, επικράτησε η άποψη να έχει ο επισκέπτης μια προσέγγιση μακροσκοπική. Σε περίπτωση που κάποιος επιθυμεί να δει από κοντά κάποια από τα αρχαία, προτείνεται η ύπαρξη των ανοιγμάτων οπτική επαφής με τα σημαντικότερα αρχαία. Προβλέπονται επίσης εσωτερικές διαδρομές για τον επισκέπτη που θέλει να δει από κοντά τα αρχαία. Στόχος τους αυτή τη στιγμή είναι ο αρχιτέκτονας να κάνει τις δικές του προτάσεις για το φωτισμό, τη διάκριση των αρχαιολογικών φάσεων κλπ.

Σε παρατήρηση του κ. Τουράτσογλου εάν έχει προταθεί να γίνει το προβλεπόμενο δάπεδο διαφανές ώστε τα υποκείμενα αρχαία να είναι ορατά, ο κ. Παντερμαλής απαντά ότι αυτή ήταν και δική του πρόταση, όμως η γνώμη των τεχνικών ήταν αρνητική.

Ο κ. Χ. Μπούρας επισημαίνει ότι κάθε επέμβαση πρέπει να έπεται της ερμηνείας και της χρονολογικής μελέτης των αρχαίων. Μολονότι γνωρίζει ότι όλες οι προτεινόμενες από την επιτροπή επεμβάσεις είναι αναστρέψιμες, θεωρεί ότι στην παρούσα συνεδρίαση πρέπει να τεθούν οι προδιαγραφές και τα όρια του αρχαιολογικού χώρου. Παράλληλα εκφράζει την απόλυτη διαφωνία του ως προς την επιλογή διαφανών δαπέδων, που φθείρονται αμέσως, δίδουν πολύ κακή εντύπωση των αρχαίων και μια βιομηχανική αντίληψη στον αρχαιολογικό χώρο.

Ο κ. Χ. Μπακιρτζής εκφράζει την άποψη ότι το ίδιο το ανασκαφικό εύρημα έχει μια δυναμική και με τα κενά που δημιουργούνται, προσφέρει στον επισκέπτη τη δυνατότητα να δίνει στο εύρημα διάφορες ερμηνείες. Θεωρεί ότι η καθοδήγηση στην επίσκεψη μειώνει τη δυναμική των αρχαίων.

Η κ. Ζερβουδάκη διαφωνεί με την τακτική να επιλεχθούν στην παρούσα συζήτηση τα όρια του αρχαιολογικού χώρου και να προταθούν επεμβάσεις σε ένα τμήμα που θα είναι πιλοτικό. Θεωρεί ότι θα έπρεπε να εξετασθεί η συνολική μελέτη αντιμετώπισης του χώρου.

Ο κ. Παντερμαλής επισημαίνει ότι το πιλοτικό τμήμα που θα εγκριθεί δεν θα δυναστεύσει τον υπόλοιπο αρχαιολογικό χώρο, απλώς θα εφαρμοστεί δοκιμαστικά. Για να εγκριθεί η συνολική μελέτη, πρέπει να προηγηθεί η έγκριση της παρούσας μελέτης.

Συνοψίζοντας η εισηγήτρια αναφέρει ότι η βασική παρατήρηση της Α' ΕΠΚΑ αφορά στην συμπλήρωση των αναλημμάτων της αρχαίας οδού ΙΙ. Η Εφορεία προτείνει στα σημεία που πρέπει να συμπληρωθούν οι αναλημματικοί τοίχοι, αυτό να μη γίνει με χυτό υλικό, αλλά με συμπλήρωση της αρχαίας τοιχοποιίας, η οποία θα διακρίνεται από την αρχαία. Μία δεύτερη παρατήρηση είναι, να φαίνεται το ίχνος του αναλήμματος στο επίπεδο του οδοστρώματος, το οποίο θα αποκατασταθεί με την επιχώματωση.

Στο σημείο αυτό αποχωρούν οι κκ Χωρέμη και Παντερμαλής.

Η εισηγήτρια ακολούθως διατυπώνει τη γνωμοδότηση ως εξής:

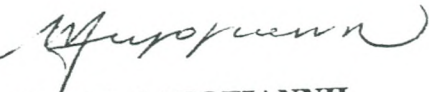
Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπόψη του τα ανωτέρω καθώς και τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/32 «Περί Αρχαιοτήτων» γνωμοδοτεί ομόφωνα υπέρ της έγκρισης της υποβληθείσας μελέτης για τη διαμόρφωση της αρχαίας οδού ΙΙ, η οποία αποκαλύφθηκε κατά την ανασκαφή που διενεργήθηκε στον προς ανέγερση χώρο του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως, με τους εξής όρους:

1. Στα σημεία όπου το ανάλημμα του δρόμου δεν σώζεται, η συμπλήρωση των υπαρχόντων τοίχων να μη γίνει με χυτό υλικό, αλλά με τοιχοποιία προσομοιάζουσα στην υπάρχουσα και διακριτή.
2. Στην επιφάνεια του δρόμου θα πρέπει να προβάλλονται τα σημεία όπου υπήρχε το αρχαίο ανάλημμα.
3. Ως προς τις συμπληρώσεις των τοίχων στα κτήρια που βρίσκονται εκατέρωθεν του δρόμου, να αντιμετωπισθούν μόνο οι περιπτώσεις των τοίχων που είναι απαραίτητο να ανυψωθούν, για να μπορέσουν να συγκρατήσουν τα υλικά κατάχωσης ορισμένων χώρων (κυρίως της μεγάλης τομής της παλαιάς ανασκαφής της Γ' ΕΠΚΑ, αλλά και κάποιων αρχαιότερων παραβιάσεων).

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΓΙΑΝΝΗ

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΙΘ.
ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Συνεδρίαση 13/27.3.2002

ΘΕΜΑ 1^ο: «Έγκριση ή μη προμελέτης ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης»

Η εισηγήτρια, κ. Αθηνά Αθανασιάδου, Μηχανικός, Προϊσταμένη της Διεύθυνσεως Μελετών Μουσείων του ΥΠ.ΠΟ., ενημερώνει το Συμβούλιο ότι το οικόπεδο, στο οποίο θα ανεγερθεί το Νέο Μουσείο Ακρόπολης, αποτελεί το οικοδομικό τετράγωνο, που ορίζεται από τις οδούς Διονυσίου Αρεοπαγίτου, Μακρυγιάννη, Χατζηχρήστου και Μητσαίων. Το οικόπεδο είναι συνολικά 19.000 τ.μ..

Η κεντρική ιδέα της αρχιτεκτονικής λύσης βασίζεται στην εκμετάλλευση του φωτός και στην ροή της κίνησης. Την δομή του κτηρίου θα αναλύσουν οι μελετητές κατά την παρουσίαση της μελέτης. Η πρόταση γενικά ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του κυρίου του έργου, δεδομένου ότι ενσωματώνει τα ευρήματα της ανασκαφής σε ένα επιτόπιο Μουσείο, ώστε τα ανασκαφικά ευρήματα να προστατευθούν και να αναδειχθούν. Το φυσικό φως, χρησιμοποιείται δημιουργώντας την αίσθηση του ανοιχτού περιβάλλοντος. Επιτυγχάνει μια ισόρροπη σχέση ανάμεσα στην αρχιτεκτονική του Μουσείου και των αρχαίων κτηρίων στο βράχο της Ακρόπολης και εντάσσει με επιτυχία το Μουσείο στο άμεσο αλλά και στο ευρύτερο αστικό περιβάλλον. Δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη να βλέπει συγχρόνως τα αρχιτεκτονικά γλυπτά του Παρθενώνα στο Μουσείο και τον ίδιο τον Παρθενώνα στην Ακρόπολη. Γενικά πρόκειται για ένα Μουσείο που αυτή τη στιγμή λείπει από τη Χώρα μας και η ανέγερσή του θα προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα. Ως εκ τούτου η Διεύθυνση εισηγείται την έγκριση της προμελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου της Ακρόπολης.

Η κ. Ν. Βαλάκου αναφέρει ότι η Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων ενθέρμως εισηγείται την ανέγερση του κτηρίου, που θα στεγάσει το Μουσείο της Ακρόπολης, κτήριο που θα αποτελέσει ένα σταθμό για τον τύπο ανέγερσης νέων μουσείων στην Ελλάδα. Κατ' αρχήν, ενσωματώνονται στο κτήριο τα αρχιτεκτονικά, οικοδομικά κατάλοιπα της πρώιμης βυζαντινής Αθήνας που έχουν βρεθεί κατά την ανασκαφή. Η ένταξή τους σε ένα είδος ανοιχτού, επιτόπιου μουσείου, αποτελεί ένα συνδυασμό, τον οποίο δεν μπορούσε να φανταστεί κανείς την εποχή του οραματισμού του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης.

Η Διεύθυνση επίσης θεωρεί ότι τα εκθέματα του Μουσείου θα βρεθούν σε ένα κτήριο, βασικό στοιχείο του οποίου είναι η διαφάνεια και η επαφή με το φως και τον Αττικό ουρανό, καθώς και με άμεση θέαση του ίδιου του βράχου και των μνημείων της Ακρόπολης. Το γεγονός αυτό ενισχύει την άποψη ότι αυτή πρέπει να είναι η θέση του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης.

Επίσης, με την πρόταση αυτή, γίνεται μία λογική παρουσίαση της εξέλιξης των οικοδομημάτων των Ναών και των οικοδομικών φάσεων της Ακρόπολης, ξεκινώντας βέβαια από τον Παρθενώνα, η αίθουσα του οποίου γι' αυτό το λόγο βρίσκεται στο ανώτερο επίπεδο. Η αίθουσα αυτή πραγματικά ξεχωρίζει και είναι σαν να υπερίπταται, με την ιδέα αυτής της ευρηματικής ελαφράς στροφής, που την διαφοροποιεί από τις κατευθύνσεις και την μορφή του υπόλοιπου κτηρίου. Ακολουθεί η αίθουσα του Ναού της Αθηνάς Νίκης, του

Ερεχθείου, στη θέση που προτάθηκε τελευταία με τα εκθέματα, καθώς αποτελεί σημαντική βελτίωση. Όσον αφορά στις άλλες αίθουσες, δηλαδή στην εξέλιξη της επίσκεψης σε αυτές, θεωρεί ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί τίποτε καλύτερο με το δεδομένο του σκεπτικού, βάσει του οποίου έχει σχεδιαστεί το Μουσείο και οι υφιστάμενοι χώροι. Ίσως, εφόσον υπάρξει μελλοντική επέκταση του Μουσείου, ο μεγάλος χώρος, που διατίθεται τώρα για την αίθουσα περιοδικών εκθέσεων, να ενσωματωθεί στη μόνιμη έκθεση, και οι περιοδικές εκθέσεις να γίνονται σε άλλο κτήριο. Οπότε πιθανότατα, και επειδή η αίθουσα περιοδικών εκθέσεων βρίσκεται στην αρχή του Μουσείου, θα μπορούσαν εκεί να ενταχθούν οι ενότητες που αναφέρονται στις προϊστορικές φάσεις της Ακρόπολης.

Η κ. Βαλάκου είναι της άποψης ότι, έτσι όπως δημιουργείται και κατασκευάζεται το Μουσείο, με την αρχιτεκτονική σύλληψη που έχει και την άμεση σύνδεση με τον ίδιο το βράχο και τα μνημεία του, δικαιολογείται ότι το παρόν εκθεσιακό πρόγραμμα αρχίζει από την αρχαϊκή περίοδο και καταλήγει στη ρωμαϊκή.

Επίσης, αυτό το οποίο θεωρεί ότι είναι πολύ ενδιαφέρον σε αυτό το Μουσείο και εξαιρετικά σημαντικό, είναι ότι οι υπόλοιπες, βοηθητικές λειτουργίες για το Μουσείο και για τους επισκέπτες, θα ενσωματώνονται στα δύο παράλληλα εσωτερικά τμήματα του κτηρίου, οπότε όλο το υπόλοιπο κτήριο είναι καθαρός εκθεσιακός χώρος.

Όπως φαίνεται στο επίπεδο της προμελέτης, ο τρόπος που δομείται συμπλέκεται άριστα με τον τρόπο που γίνεται η οργάνωση των αιθουσών, σε σχέση με τα εκθέματα, δηλαδή υπάρχει απόλυτη αρμονία. Επομένως η ΔΙ.Π.Κ.Α. είναι υπέρ της έγκρισης της προμελέτης, και θεωρεί ότι το κτήριο αυτό θα ανταποκριθεί στο σκοπό του, δηλαδή να αναδείξει και να στεγάσει τα κορυφαία αυτά έργα από την αρχαία Αθήνα.

Ο κ. Δ. Κωστάντιος προτείνει, επειδή μελετάται η ανάδειξη ενός σημαντικού τμήματος της παλαιοχριστιανικής Αθήνας (που αφορά τον 5^ο και 6^ο αι.) ως ένα ανοιχτό μουσείο, να υπάρξει βυζαντινολόγος στην Ομάδα που ξεκινά την ανάδειξη, δηλαδή κάποιος με ειδικές γνώσεις ο οποίος θα καταθέσει τη δική του γνώση και εμπειρία στην ανάδειξη αυτού του μέρους.

Στο σημείο αυτό προσέρχεται ο καθηγητής κ. Δ. Παντερμαλής, Πρόεδρος του Οργανισμού Ανέγερσης του Νέου Μουσείου Ακρόπολης.

Ο κ. Παντερμαλής αναφέρει ότι, όπως συζητήθηκε και με τους αρχιτέκτονες, οι δύο μεγάλες αίθουσες δηλαδή, της αρχαϊκής εποχής και του Παρθενώνα θα πρέπει να έχουν ορισμένο αριθμό επισκεπτών, που θα ελέγχεται ηλεκτρονικά. Στην προμελέτη ο αριθμός των επισκεπτών στην αίθουσα του Παρθενώνα υπολογίζεται σε περίπου 700 επισκέπτες συγχρόνως. Όταν θα υπάρχει υπέρβαση αυτού του αριθμού, θα μπορούν να διοχετεύονται και σε όλα τα άλλα αξιοθέατα που μπορούν να δουν στο Μουσείο.

Πολλοί δεν θα γνωρίζουν τι ακριβώς θα μπορούν να δουν στο μουσείο. Όταν κανείς το επισκέπτεται για πρώτη φορά, πιθανόν να γνωρίζει μόνο τα γλυπτά του Παρθενώνα. Θα υπάρχουν βέβαια τα ηλεκτρονικά μέσα και η ενημέρωση, αλλά θα υπάρχει και ειδικός τρόπος, ώστε να ελέγχεται ο αριθμός όσων εισέρχονται στην αίθουσα και όσων μπορούν να εισέλθουν την επόμενη μισή ώρα, καθώς και η δυνατότητα να απασχολούνται έως τότε κάπου αλλού.

Αυτή είναι μια από τις κύριες φροντίδες, που χρειάζεται ακόμη επεξεργασία. Πρέπει το μουσείο να είναι άνετο για τον επισκέπτη, δηλαδή

πρέπει να μπορεί κάποιος να μπορεί να στέκεται για ένα λεπτό απερίσπαστος μπροστά σε ένα έκθεμα.

Ο κ. Λ. Κολώνας αναφέρει ότι το αποτέλεσμα ήδη υπάρχει, αλλά δεν πρέπει να παραλειφθούν και όσοι συνέβαλαν σε αυτό. Η πρώτη κατηγορία αποτελείται από τους αρχιτέκτονες και μηχανικούς, πολιτικούς και στατικούς, που οδήγησαν σε αυτό το αποτέλεσμα. Η άλλη αποτελείται από τους αρχαιολόγους, με επικεφαλής τον κ. Παντερμαλή, ο οποίος έχει βαθιά γνώση των αρχαιολογικών θεμάτων και κυρίως γνωρίζει άριστα την κλασική εποχή, την κ. Χωρέμη, η οποία παρακολουθεί διαρκώς και από πολύ κοντά τα θέματα, και ολόκληρη την επιτροπή, συμπεριλαμβανομένης της Διευθύντριας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και των άλλων αρχαιολόγων που ήταν στις εκάστοτε επιτροπές. Μεταξύ όλων υπήρχε μια καλή συνεργασία, που είναι απαραίτητη για την δημιουργία ενός τέτοιου μουσείου.

Ο κ. Παντερμαλής αναφέρει ότι τα χρόνια που πέρασαν δεν ήταν άγωνα, κυοφόρησαν μια δύσκολη περίπτωση και την οδήγησαν σε καλό αποτέλεσμα. Επίσης αναφέρει ότι οι επιτροπές που έγιναν αντιμετώπισαν όλα τα θέματα της έκθεσης. Υπήρξε επιμονή σε έναν ιστορισμό μέσα στο Μουσείο, ο οποίος σχετίζεται και με τη διεκδίκηση των μαρμάρων, αλλά και με μια λογική η οποία κατά βάθος είναι πρωτοποριακή.

Οι λύσεις που εφαρμόζονταν το 19^ο αι. άλλαξαν τελείως στον 20^ο αι. Και επειδή όλο το θέμα της Ακρόπολης είναι το θέμα της ένωσης, της συνένωσης, της ενότητας, της αποκατάστασης, θεωρεί ότι το Μουσείο, στο βαθμό που μπορεί, ως εσωτερικός χώρος, να φιλοξενήσει την αποκατάσταση, το πραγματοποιεί. Αποφεύχθηκε το θεατρικό στήσιμο που να μιμείται τον Παρθενώνα, αλλά η λύση πλησιάζει πολύ την αρχαία αντίληψη για τη συνεχή Ζωφόρο.

Αυτό είναι κάτι που δεν το έχει πια η σύγχρονη τέχνη, δεν έχει τέτοιου είδους μεγάλα έργα και, αν έχει, αυτά είναι υπαίθρια, και δεν είναι έργα τα οποία στεγάζονται μέσα σε συγκεκριμένους χώρους. Άλλα μουσεία, όπως το μουσείο του Μπιλμπάο, που αναφέρεται συχνά, είναι μουσεία που δεν γίνονται για συγκεκριμένες συλλογές, ενώ εδώ υπάρχει μια συλλογή και μάλιστα ιδιόρρυθμη, και πιστεύει ο κ. Παντερμαλής ότι ξεπερνιούνται οι δυσκολίες, οι οποίες ήταν μεγαλύτερες από αυτές που υπήρχαν για το Μουσείο της Περγάμου στο Βερολίνο. Εδώ είναι ακόμα πιο σύνθετα τα πράγματα και γι' αυτό, μολονότι η λύση φαίνεται συντηρητική, στην πραγματικότητα είναι πρωτοποριακή. Είναι σημαντικό να τολμά κανείς να προχωρά σε σύνθεση, σε μια εποχή, η οποία είναι διαλυτική.

Ο κ. Μπούρας αναφέρει ότι, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων, όπως ότι το οικόπεδο ήταν κατά βάση μικρό, με σχήμα ακατάλληλο, με δεδομένο τον προσανατολισμό του πυρήνα, και με έναν αρχαιολογικό χώρο με τις απαιτήσεις του, τότε το αποτέλεσμα είναι ένα επίτευγμα αρχιτεκτονικής σύνθεσης, εξαιρετικά σφικτής και εξαιρετικά λειτουργικής. Το εύρημα της τοποθέτησης των βοηθητικών λειτουργιών γύρω από τον κεντρικό χώρο έλυσε προβλήματα, που θα ήταν έντονα σε μια ελεύθερη σύνθεση. Πολλά προβλήματα θα λυθούν στη φάση της εφαρμογής, όπως επίσης και από τους αρχαιολόγους κατά την επανέκθεση.

Αναφέρει ότι στην κεκλιμένη ράμπα, που έχει κλίση 5%, μπορεί να δημιουργηθεί ένας καταπληκτικός χώρος εκθεμάτων. Κατά τον κ. Μπούρα δημιουργείται ένα βάθρο, που στην αρχή θα έχει ύψος 10 εκ. και σε δύο μέτρα γίνεται οριζόντιο, δημιουργούνται πολλές δυνατότητες, καθώς θα αποτελεί ένα

μεγαλειώδη χώρο ανόδου, συγκρίσιμο με ορισμένες άλλες πομπώδεις εκθέσεις του εξωτερικού. Θεωρεί ότι ως συνθετικό επίτευγμα είναι θαυμαστό και αυτό οφείλεται σε μακροχρόνια ωρίμανση, όπως ανέφερε ο κ. Παντερμαλής.

Ο κ. Παντερμαλής τονίζει ότι για το έργο του Μουσείου εργάζονται πάνω από 40 άτομα, αρχιτέκτονες, μηχανικοί, μηχανολόγοι, στην Ελλάδα και στην Αμερική, όπου βρίσκεται πλήρης ομάδα στατικών και μηχανολόγων υπό τον κ. Τσούμι. Έχει υπολογιστεί ακόμη και ο χρόνος μετάδοσης της φωτιάς σε περίπτωση πυρκαγιάς και ο χρόνος διαφυγής των επισκεπτών. Επιπλέον μνημονεύει και τους μηχανικούς, ανάμεσα στους οποίους τον κ. Χανδακά με το επιτελείο του, που προσφέρουν τη βοήθειά τους, και τον Νομικό Σύμβουλο, διότι η ανέγερση ενός μουσείου απαιτεί τη λύση και νομικών θεμάτων.

Ο κ. Μπούρας συμπληρωματικά αναφέρει ότι πρέπει άμεσα να ξεκινήσει μια σοβαρή συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για την αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Εάν δεν ξεκινήσουν αμέσως κάποιες διαδικασίες, το Μουσείο θα καταλήξει να είναι ξένο σώμα.

Η κ. Κοσμόγλου αναφέρει ότι στη μελέτη που ανατέθηκε για την πεζοδρόμηση και ανάπλαση των οδών Αρεοπαγίτου και Αποστόλου Παύλου, περιλαμβάνεται και η ανάδειξη των όψεων των κτηρίων.

Ο κ. Χανδακάς αναφέρει ότι η «Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας» προς το παρόν ασχολείται με την αναβάθμιση των όψεων σε κάποιες περιοχές της Αθήνας, όπως στην Ομόνοια και στην οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Όταν αρχίσει να κατασκευάζεται το Μουσείο της Ακρόπολης θα πρέπει να ανατεθεί στην Ε.Α.Χ.Α. Α.Ε. και το θέμα της αναβάθμισης των όψεων των πολυκατοικιών γύρω από το Νέο Μουσείο Ακρόπολης. Πρέπει να γίνει αυτό συντεταγμένα και οργανωμένα, με την πρόταση και την αποδοχή του ΥΠ.ΠΟ. για το πώς θα είναι οι όψεις των κτηρίων γύρω από το Μουσείο της Ακρόπολης. Αυτό είναι ένα θέμα που μπορεί να αντιμετωπίσει η Ε.Α.Χ.Α., η οποία μπορεί και να χρηματοδοτήσει ιδιώτες για αναβάθμιση των όψεων, σύμφωνα με το καταστατικό της.

Ο κ. Σαβαλάνος διατυπώνει το ερώτημα εάν, με δεδομένη την έγκριση της προμελέτης, που ουσιαστικά οριστικοποιεί τη δομή του κτηρίου, μπορούν να ξεκινήσουν οι διαδικασίες θεμελίωσης, διότι με αυτό τον τρόπο πιθανόν κερδίζει κανείς τουλάχιστον 3-4 μήνες.

Ο κ. Χανδακάς απαντά ότι αυτό είχε προβλεφθεί ήδη από το προηγούμενο έτος και στα τεύχη της μελέτης αναφέρεται ότι ο εργοδότης, μετά από έγκριση της προμελέτης, μπορεί να ζητά σε επίπεδο μελέτης-εφαρμογής αυτοτελή τμήματα του έργου. Άρα, εάν εγκριθεί η προμελέτη, θα ζητηθεί από τους μελετητές να παραδώσουν σε ένα μήνα μελέτη εφαρμογής για εκσκαφές αντιστήριξης και πασσάλωσης. Δηλαδή μπορούν να ξεκινήσουν εκσκαφές και αντιστηρίξεις εκεί που δεν υπάρχουν αρχαιότητες, στην πράσινη και στην κίτρινη ζώνη που έχουν ορισθεί με τις προηγούμενες Υπουργικές Αποφάσεις.

Σε σχετική ερώτηση του κ. Η. Μαριολάκου, ο κ. Χανδακάς διευκρινίζει ότι οι πάσσαλοι θα έχουν διάμετρο 1,20μ. και θα φθάνουν σε βάθος 12 -18 μ.

Ο κ. Μαριολάκος παρατηρεί ότι δεν έχουν βρεθεί από κάτω αρχαιότητες. Προσθέτει ότι όλα τα φορτία στηρίζονται σε μια συγκεκριμένη, μικρή επιφάνεια.

Προσήλθε ο κ. Τσούμι – Αρχιτέκτων

Η Πρόεδρος παρακαλεί τον κ. Τσούμι να αναπτύξει την προμελέτη του Μουσείου της Ακρόπολης, προκειμένου τα μέλη να ενημερωθούν, και στην

συνέχεια εάν το επιθυμούν, να υποβάλλουν κάποιες ερωτήσεις είτε στον κ. Τσούμι για την αρχιτεκτονική προμελέτη είτε στους συνεργάτες του, για την στατική και την ηλεκτρομηχανολογική μελέτη.

Ο κ. Τσούμι αναφέρει ότι η μελέτη εκπονήθηκε σε συνεργασία με τον ΟΑΝΜΑ μέσα από τακτικές συναντήσεις και πρόκειται για συλλογική εργασία διαφόρων παραγόντων. Είναι γνωστό το οικόπεδο και οι περιορισμοί που υπάρχουν λόγω και των κτηρίων που πρόκειται να απαλλοτριωθούν και της ανασκαφής που υπάρχει εκεί. Οι περιορισμοί υφίστανται στο ισόγειο, στο έδαφος, αλλά από εκεί και πέρα δίδονται τεράστιες ευκαιρίες στους επάνω ορόφους και ειδικότερα στον τελευταίο όροφο, όπου βρίσκεται και η αίθουσα του Παρθενώνα.

Από τον Παρθενώνα φαίνεται η πρόσοψη του κτηρίου (δείχνει στα σχέδια) και ουσιαστικά αυτή θα είναι η εικόνα από τον βράχο της Ακρόπολης. Η ανασκαφή προστατεύεται από το κτήριο (δείχνει την άποψη που είναι ορατή από την οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου).

Κατά την είσοδο στο Μουσείο ο επισκέπτης συναντά μία ράμπα, όπου θα εκτίθενται τα ευρήματα της κλιτύς της Ακροπόλεως. Η ράμπα αυτή δίνει μια γενικότερη αντίληψη για τον όλο σχεδιασμό, το εσωτερικό του Μουσείου. Υπάρχουν και κάποιες σκέψεις, ίσως για γυάλινο πάτωμα, το οποίο θα βλέπει προς τις ανασκαφές, και να έχει φως στις ανασκαφές παράλληλα.

Στο μέσο επίπεδο, μετά από την ράμπα, εισέρχεται κανείς στην κύρια αίθουσα του Μουσείου, όπου θα βρίσκονται οι μόνιμες συλλογές της αρχαϊκής και κλασικής περιόδου. Οι κολώνες έχουν ύψος 8 μ. Ο επισκέπτης καθώς εισέρχεται προχωρά γύρω – γύρω στην αίθουσα και έτσι αρχίζει η άνοδος προς τον δεύτερο όροφο, στην αίθουσα του Παρθενώνα. Εκεί είναι η κορύφωση του Μουσείου, και καθώς προχωρά κανείς από την βόρεια πλευρά, μπορεί να έχει την όψη και των γλυπτών του Παρθενώνα αλλά και του ίδιου του μνημείου.

Μετά τον γύρο της αίθουσας του Παρθενώνα κατέρχονται οι επισκέπτες από τις ίδιες κυλιόμενες σκάλες. Στο πίσω μέρος τους είναι τα έργα της Ρωμαϊκής περιόδου και μετά γυρνά κανείς από τις σκάλες προς τη ράμπα για την έξοδο. Στο επίπεδο αυτό βρίσκεται ο ημιώροφος, με το εστιατόριο και την καφετέρια του Μουσείου, από όπου φαίνεται ο Παρθενώνας.

Η όψη από επάνω είναι η αίθουσα του Παρθενώνα, η οποία έχει τον προσανατολισμό αλλά και το μέγεθος του ναού, ο κύριος όγκος του Μουσείου και ο χώρος πάνω από την είσοδο, ο χώρος πάνω από το σκέπαστρο της εισόδου και πάνω από την ανασκαφή, όπου θα βρίσκεται και ο εξωτερικός χώρος του εστιατορίου. Ο επισκέπτης φθάνει στο κέντρο της αίθουσας, περνά από ένα σημείο που απουσιάζουν κάποια τμήματα των γλυπτών και αρχίζει να κάνει τον γύρο της αίθουσας και να βλέπει όλα τα γλυπτά του Παρθενώνα. Στο επίπεδο του ημιώροφου βρίσκεται το εστιατόριο, κάποια καταστήματα και ο εξώστης του εστιατορίου.

Στην κύρια αίθουσα του Μουσείου στο κέντρο υπάρχει η ράμπα από όπου ανεβαίνει κανείς και κάνει το γύρο, όπου βρίσκονται τα Ρωμαϊκά εκθέματα και οι κυλιόμενες σκάλες που οδηγούν στην αίθουσα του Παρθενώνα. Οπότε η κάθοδος από την αίθουσα του Παρθενώνα γίνεται από την δεύτερη κυλιόμενη σκάλα, που οδηγεί στη Ρωμαϊκή περίοδο και στα διάφορα άλλα εκθέματα και η κάθοδος συνεχίζεται από την ράμπα προς τον κάτω όροφο.

Η είσοδος βρίσκεται επάνω από την ανασκαφή την οποία αντικρίζει. Στο πρώτο μέρος της αίθουσας είναι η γκαρνταρόμπα, ο χώρος για τα εισιτήρια και η ράμπα, η οποία θα είναι γυάλινη, διαφανής σε κάποια σημεία, με θέα προς

την ανασκαφή, και που οδηγεί προς την κυρίως αίθουσα. Ο χώρος των ανασκαφών, οι οποίες συνεχίζονται και κάτω από αυτό το σημείο, περιλαμβάνουν και τον δρόμο. Εκεί περίπου είναι και το κτιριακό κέντρο του Μουσείου και παίρνει κάποιο φως, αρκετό ώστε να δώσει μία ατμόσφαιρα στον χώρο. Υπήρξε εκτενής συνεργασία με τους αρχαιολόγους, ώστε οι κολώνες της θεμελίωσης να τοποθετηθούν σε μέρη που θα ενοχλούν όσο το δυνατόν λιγότερο την ανασκαφή. Στην ανασκαφική κάτοψη φαίνεται και το κτήριο του Μουσείου στα δεξιά, με το τμήμα των τεχνικών εγκαταστάσεών του, ενώ παράλληλα επιδιώχθηκε να δοθεί όσο το δυνατόν περισσότερο εύρος στην ίδια την ανασκαφή.

Στο υπόγειο βρίσκεται το γκαράζ των αυτοκινήτων και κάποιες ηλεκτρικές εγκαταστάσεις. Η αρχαιολογική ανασκαφή βρίσκεται στο πίσω μέρος. Αυτό το σημείο βρίσκεται στην νοτιοανατολική γωνία του κτηρίου, σε ισόγειο επίπεδο.

Οι επισκέπτες, μετά την είσοδό τους, μπορούν να προσπεράσουν τη ράμπα και να φθάσουν σε αμφιθέατρο πολυμέσων ή στην αίθουσα των περιοδικών εκθέσεων στην οξεία γωνία της κάτοψης του κτηρίου.

Στο διάγραμμα που εξηγεί την κεντρική ιδέα του έργου φαίνονται οι χώροι με τις τεχνικές υπηρεσίες των δυο καφετεριών. Στο κέντρο βρίσκεται η καρδιά του Μουσείου που περικλείεται από ένα σχήμα, το οποίο θα έχει η αίθουσα των γλυπτών του Παρθενώνα στον επάνω όροφο.

Από τη ράμπα όπου βρίσκονται τα ευρήματα της κλιτύος περνά κανείς στον κύριο χώρο με τις μόνιμες εκθέσεις του Μουσείου και με την κυλιόμενη σκάλα οδηγείται στην αίθουσα του Παρθενώνα, από όπου κατέρχεται από την διπλανή κυλιόμενη σκάλα και στα δεξιά είναι ορατή η υπόλοιπη έκθεση. Στο επίπεδο του ημιώροφου υπάρχει το εστιατόριο και μπροστά του ο εξώστης προς την Ακρόπολη, κάποιο κατάστημα στα αριστερά και στο πίσω μέρος ο χώρος που είναι στην οξεία γωνία με το διπλό ύψος της κυρίας αίθουσας, από όπου ο επισκέπτης μπορεί να δει κάτω τα εκθέματα της κυρίας αίθουσας.

Στην αίθουσα του Παρθενώνα έχει γίνει προσπάθεια να διατηρηθεί η σειρά των μετοπών του Παρθενώνα στην ίδια σειρά που είναι και στο ναό. Από την πλευρά αυτή υπάρχει εικόνα του μνημείου και βγαίνοντας κανείς από την αίθουσα επιστρέφει στο ίδιο σημείο απ' όπου μπήκε, όπου είναι και το τμήμα της μετόπης που λείπει. Η στέγη θα είναι ορατή από το βράχο της Ακρόπολης και γίνεται προσπάθεια να μην υπάρχουν μηχανήματα ή κάτι άσχημο που να φαίνεται από εκεί.

Τα διαφανή, γυάλινα πατώματα, θα δώσουν φως και στο εσωτερικό αλλά και στην ανασκαφή. Στο κάτω μέρος της εικόνας (δείχνει σχέδια) υπάρχει η πρόσοψη από προκατασκευασμένο σκυρόδεμα. Στην τομή της αίθουσας του Παρθενώνα φαίνονται οι κολώνες στήριξης, το μέρος που τοποθετείται η ζωφόρος και οι μετόπες.

Εδώ είναι το σημείο της αίθουσας του Παρθενώνα που βρίσκεται αυτή τη στιγμή υπό μελέτη και προτείνεται να γίνουν δυο διπλά υαλοπετάσματα, τα οποία θα βρίσκονται σε μια απόσταση 15-20 εκ. μεταξύ τους, και ενδιάμεσα να βρίσκονται πτερύγια, τα οποία θα ανοίγουν για να εισέρχεται το φως. Τα υαλοπετάσματα θα κρέμονται από την κατασκευή της οροφής. Σε μια δεύτερη εναλλακτική λύση ο χώρος ανάμεσα στα δυο υαλοπετάσματα είναι μεγαλύτερος, δηλαδή αρκετός για να περάσει ένα άτομο, με δικό του κλιματισμό που θα λειτουργεί και ως μόνωση προς την κύρια αίθουσα. Αυτή είναι μια λύση υπό συζήτηση διότι υπάρχουν κάποια προβλήματα, όπως οι σκιές που θα δημιουργούνται από την κατασκευή.

Στο πίσω μέρος του κτιρίου (δείχνει σχέδια) βρίσκονται ανοίγματα ακριβώς πάνω από την κύρια αίθουσα του Μουσείου. Στην ανατολική πλευρά βρίσκεται χώρος εισαγωγής των οχημάτων τροφοδοσίας στο Μουσείο, χώρος εξυπηρέτησης κλπ.

Ο κ. Τουράτσογλου αναφέρει ότι, όταν ο αρχιτέκτων κ. Ρεΐ στο Λούβρο δημιούργησε την πυραμίδα, προέβλεψε και τον τρόπο καθαρισμού με ειδικό μηχάνημα, και διατυπώνει το ερώτημα, κατά πόσον ο μελετητής έχει προβλέψει λύση καθαρισμού υαλοπινάκων, διότι αυτοί υπάρχουν σε αρκετό εμβαδόν.

Ο κ. Τσούμι προσθέτει ότι ο κ. Ρεΐ προσέλαβε εξειδικευμένους αναρριχητές οι οποίοι καθάριζαν την πυραμίδα στο Λούβρο.

Ο κ. Σαβαλάνος ρωτά εάν ο αριθμός των υποστυλωμάτων ή το ύψος του χώρου έχουν επίσης κάποιου είδους σχέση με το μνημείο.

Ο κ. Τσούμι απαντά ότι ο αριθμός των υποστυλωμάτων είναι ακριβώς ο ίδιος, η απόσταση μεταξύ τους είναι επίσης η ίδια, ενώ διαφέρει η διάμετρος και το ύψος σε κάθε κολώνα. Επομένως έχει διατηρηθεί σε κάποιο επίπεδο ο ίδιος ρυθμός αλλά η ζωφόρος δεν βρίσκεται στο ύψος που είναι στον πραγματικό ναό αλλά πολύ χαμηλότερα, όπου είναι βέβαια περισσότερο ορατή. Βασικά έγινε προσπάθεια να διατηρηθεί ο οριζόντιος ρυθμός, η οριζόντια εικόνα. Η απόσταση μεταξύ των υποστυλωμάτων είναι 8,29 μ., όπως στο ναό.

Ο κ. Παντερμαλής αναφέρει ότι ο Οργανισμός ευχαριστεί τον κ. Τσούμι, τον κ. Φωτιάδη, και όλους τους υπόλοιπους, που συμμετέχουν το ίδιο ενεργά και στην Ελλάδα αλλά και στην Αμερική, και επίσης ο ίδιος ευχαριστεί ιδιαίτερα και τους τρεις επιβλέποντας, οι οποίοι είναι εξέχοντες ειδικοί στους χώρους τους.

Στο σημείο αυτό απεχώρησε ο κ. Τσούμι.

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, καθώς και τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/32, γνωμοδοτεί ομόφωνα:

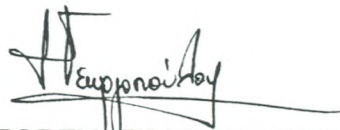
Υπέρ της εγκρίσεως της προμελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακροπόλεως, σύμφωνα με την εισήγηση της Διευθύνσεως Μελετών και της Διευθύνσεως Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Συνεδρίαση: 15/9.5.2000

Θέμα 2^ο: Ανασκαφή Νέου Μουσείου Ακρόπολης

Κατά την εξέταση της υπόθεσης η Γενική Γραμματέας του ΥΠ.ΠΟ., και Πρόεδρος του Συμβουλίου κ. Λίνα Μενδώνη υπενθύμισε στα μέλη ότι την τελευταία φορά που είχε εισαχθεί το θέμα στο Συμβούλιο ειπώθηκε ότι θα ολοκληρωθεί η ανασκαφή και κατόπιν θα συζητηθεί εκ νέου το θέμα στο ΚΑΣ.

Η εισηγήτρια κ. Ν. Βαλάκου, Αρχαιολόγος Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ., αναφέρει ότι το θέμα εισάγεται προς συζήτηση μετά τη συνέχιση της ανασκαφής στο χώρο του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως και έπειτα από δίμηνη διακοπή της έρευνας από τον Σεπτέμβριο μέχρι το Νοέμβριο. Η ανασκαφή επικεντρώθηκε σε δύο νέους μεγάλους τομείς, ενώ συνεχίστηκαν παράλληλα οι διερευνητικές τομές εντός της παλαιάς ανασκαφής, προκειμένου να εξασφαλισθεί η θέση των υποστυλωμάτων του κτηρίου, στο οποίο θα στεγασθεί το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως.

Η κ. Τριάντη, Προϊσταμένη της Α' ΕΠΚΑ, η οποία παρίσταται στη παρούσα Συνεδρίαση, αναφέρει ότι η συζήτηση για την διατήρηση ή όχι τμημάτων της ανασκαφής έγινε τον Ιούλιο του 1999. Η ανασκαφή συνεχίστηκε από το Νοέμβριο και βαδίζει προς το τέλος της. Στα νότια του κτηρίου Βάιλερ, η ανασκαφή επεκτάθηκε και σε έκταση και σε βάθος.

Η κ. Τριάντη συνεχίζει περιγράφοντας τα ευρήματα: αποκαλύφθηκαν οι πρωιμότερες φάσεις του Λουτρού και δωμάτια από τα Ελληνιστικά χρόνια ως τον 5^ο αιώνα μ.Χ. Υπάρχει φάση του Λουτρού και στον 5^ο αιώνα, ενώ στην επόμενη φάση του, στον 7^ο αιώνα μ.Χ., είναι πιθανό να χρονολογείται και μέρος του μεγάλου κτηρίου Ε. Επιπλέον, στα δυτικά της Οδού Ι, υπάρχει πλακόστρωτη αυλή με υλικά σε δεύτερη χρήση, όπως βωμός, μαρμαρίνες πλάκες, πήλινες κεραμίδες κ.α. Αυτός ο χώρος, είναι σίγουρο ότι ήταν αύλειος εξ αρχής, αλλά στη φάση που έγινε καταστροφή του, πιθανώς από σεισμό, πρέπει να ήταν σκεπασμένος, γιατί βρέθηκαν και πάρα πολλά κεραμίδια από στέγη, μεταξύ των οποίων και μία οπαία κέραμος. Επίσης στα βόρεια του κεντρικού κτηρίου Ε, στους καθαρισμούς σε βάθος, αποκαλύφθηκε μία καινούργια οδός, η Οδός IV και δωμάτια από τους Ελληνιστικούς μέχρι τους ύστερους Ρωμαϊκούς χρόνους. Στα βόρειά της, αποκαλύφθηκαν και άλλοι χώροι. Εργασίες πραγματοποιήθηκαν επίσης στα νότια της Οδού II, όπου υπάρχει πολύ καλά διατηρημένη αυλή με πηγάδι, η οποία χρησιμοποιείται από τα πρώιμα Ρωμαϊκά χρόνια. Στην ίδια περίοδο ανήκει και η οικία η οποία τώρα αποκαλύπτεται. Στην προηγούμενη Συνεδρίαση του ΚΑΣ είχε παρουσιαστεί η παλαιοχριστιανική φάση της εν λόγω οικίας. Όλα τα παραπάνω αφορούν στις παλαιότερες τομές. Η ανασκαφή επεκτάθηκε προς τα Β.Δ. και προς το Νότο. Στο τμήμα δυτικά της Οδού II, αποκαλύφθηκε νέα κατοικία. Η μισή βρίσκεται μέσα στην τομή του 1980 και η άλλη μισή στην τομή που σκάβεται τώρα. Διαθέτει μια πολύ μεγάλη αίθουσα διαστάσεων 6,5X5,5 με μαρμαροψηφίδες και ένα δωμάτιο. Παράλληλα εντοπίζονται και λείψανα μεσοβυζαντινής περιόδου. Ο άσκαφος χώρος που βρίσκεται πίσω από την ταβέρνα "Η φυλακή του Σωκράτη" είναι υπό απαλλοτρίωση. Στο νότιο τμήμα του οικοπέδου Μακρυγιάννη υπάρχει χώρος όπου είχαν θεμελιωθεί μεγάλα πέδιλα αγνώστου κτηρίου. Είτε πρόκειται για δικαστικό μέγαρο που προβλεπόταν να κτισθεί εδώ, είτε για κτήριο της Χωροφυλακής από τη δεκαετία του '20.

Το σίγουρο είναι ότι έχουν καταστραφεί τα περισσότερα αρχαία. Στις ανασκαφές βρίσκονται μόνο νεώτερα στοιχεία της εποχής του κτηρίου της Χωροφυλακής, όπως η οφιοειδής τάφος από την εποχή του Εμφυλίου. Στη ζώνη που έχει μείνει ανέπαφη από επεμβάσεις τα νεώτερα χρόνια αποκαλύπτονται τείχη από το υστερορωμαϊκό Λουτρό που είχε βρεθεί στην ανασκαφή του ΜΕΤΡΟ, καθώς και η συνέχεια της Οδού Ι, η οποία φτάνει στο Διονυσιακό Θέατρο και συνεχίζεται κάτω από το κτήριο Βάιλερ. Στο Λουτρό οι τοίχοι είναι πολύ ωραία κτισμένοι, με καλά αρμοσμένα κεραμίδια, κάτω από τη σημερινή επιφάνεια της περιοχής.

Η Εφορεία προτείνει να διατηρηθεί το Λουτρό του 7^{ου} αιώνα, γιατί σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση, είναι πάρα πολύ κοντά στο κτήριο Βάιλερ και πιθανότατα έχει άμεση σχέση με το κτήριο Ε, που εκρίθη άξιο διατήρησης. Όλος ο χώρος σημειώνεται με πράσινο χρώμα στο τοπογραφικό σχέδιο που έχουν μπροστά τους τα μέλη. Το κίτρινο χρώμα χρησιμοποιείται για το ανάλημμα στα νότια της Οδού Ι, σημείο που απαιτεί περαιτέρω έρευνα. Οι κίτρινες περιοχές είναι αυτές που μπορούν να αποξηλωθούν. Η κ. Τριάντη εξηγεί ότι μέσα στο τμήμα όπου θα διατηρηθούν τα αρχαία, πρέπει να επιλέγουν σημεία για τα υποστυλώματα.

Η Πρόεδρος του Συμβουλίου παρατηρεί ότι ούτως ή άλλως όλα βρίσκονται κάτω από το επίπεδο που ενδιαφέρει για τη θεμελίωση του Μουσείου.

Η κ. Τριάντη συνεχίζει παρουσιάζοντας μεγάλη αψιδωτή αίθουσα, η οποία βρίσκεται ανατολικά του Λουτρού, όπου έχει βρεθεί ψηφιδωτό. Το Λουτρό, όπως προαναφέρθηκε, είναι μικρό, αλλά διαθέτει μεγάλο ύψος και είναι καλοχτισμένο.

Η κ. Φουντούκου ρωτά εάν ο χώρος που είναι σημειωμένος με πράσινο χρώμα έχει ερευνηθεί. Η κ. Τριάντη απαντά ότι έχει γίνει μία πολύ μεγάλη τομή που έχει αφαιρέσει και την κιμηλιά κάτω από τις εγκαταστάσεις της Χωροφυλακής και παραμένουν νησίδες που ως επί το πλείστον είναι πηγάδια.

Η Πρόεδρος συνοψίζοντας αναφέρει ότι η ουσιαστική αλλαγή από την προηγούμενη φάση είναι ότι στο χώρο που φαίνεται διαγραμματισμένος με κόκκινο και κίτρινο χρώμα και ήταν υπό αμφισβήτηση, προτείνεται τώρα να διατηρηθεί το Λουτρό λόγω καταστάσεως και κυρίως γιατί είναι πράγματι σε άμεση γειτνίαση με το κτήριο Βάιλερ. Επιπλέον, διευκρινίζεται σε ένα μεγάλο βαθμό και με πιο ορθολογική διάταξη το θέμα των δυνατοτήτων τοποθέτησης των υποστυλωμάτων.

Ο κ. Μπούρας αναφέρει ότι από αρχιτεκτονικής πλευράς θεωρεί από τα ευρήματα, σπουδαιότερη τη μεγάλη διπλή αίθουσα, το στρογγυλό κτήριο με το έκκεντρο στοιχείο στο εσωτερικό του, τη παλαιά οικία, που ήταν γνωστή από την πρώτη φάση των ανασκαφικών εργασιών και τη νέα οικία η οποία βρέθηκε πρόσφατα. Ο κ. Μπούρας θεωρεί ότι το Λουτρό θα έπρεπε να διατηρηθεί σε κατάχωση. Παρατηρεί ότι αυτά τα αρχαία προκειμένου να αναδειχθούν, χρειάζονται συστηματικές μελέτες και συμπληρώσεις. Για παράδειγμα, προκειμένου να αναδειχθεί η ομορφιά, το μέγεθος και η σημασία της μεγάλης αίθουσα, απαιτούνται ορισμένες ανακατασκευές οι οποίες θα αναδείξουν τα περιγράμματα και θα ανυψώσουν τους τοίχους. Ο κ. Μπούρας συνεχίζει λέγοντας ότι η φύση των αρχαιοτήτων που έχουν βρεθεί είναι τέτοια, ώστε ο μόνος τρόπος σωτηρίας τους είναι ή η κάλυψη, η κατάχωση ή η στέγαση. Και η ιδεώδης στέγαση είναι να περιληφθούν στο ισόγειο ενός μοντέρνου κτηρίου, του νέου Μουσείου. Σχετικά με τις προδιαγραφές του Μουσείου, τη λύση θα την δώσουν οι αρχιτέκτονες, οι οποίοι θα κατευθύνουν τους μελετητές, με γνώμονα την αρχαιολογική αξία των ευρημάτων.

Σε ερώτηση του κ. Σαβαλάνου, αν αυτή είναι η χαμηλότερη στάθμη ή αν υπάρχουν και άλλα αρχαία παρακάτω, η κ. Τριάντη απαντά ότι στα περισσότερα σημεία έχουν φθάσει στην κιμηλιά, δηλαδή έχει εξαντληθεί η έρευνα. Επειδή όμως υφίσταται η ιστορική συνέχεια που ξεκινάει από τα Ελληνιστικά χρόνια και φτάνει

μέχρι τα Βυζαντινά, στην αποξήλωση των μεταγενέστερων τοίχων, η έρευνα θα επεκτείνεται κατά τόπους σε βάθος. Αυτό όμως δεν αφορά στα σημεία όπου πιθανώς θα τοποθετηθούν υποστυλώματα. Όλες οι πιθανές θέσεις υποστυλωμάτων είναι στην κιμηλιά. Για παράδειγμα, το Λουτρό έχει παλαιότερες φάσεις οι οποίες έχουν εντοπιστεί. Η α' φάση είναι του 5^{ου} αιώνα, αυτή όμως που είναι ορατή και θα διατηρηθεί είναι του 7^{ου} αιώνα μ.Χ. Οι προηγούμενες φάσεις φαίνονται σε τομές στην μικρή πάροδο που υπάρχει πλάι. Σχετικά, λοιπόν, με τις παλαιότερες φάσεις θα γίνουν μόνο μικρές τομές, αφού δεν είναι δυνατόν να αποξηλωθεί όλο το Λουτρό, για να ελεγχθεί τι υπάρχει βαθύτερα.

Ο κ. Κωνστάντιος θεωρεί ότι μια σοβαρή διαφοροποίηση στις απόψεις του Συμβουλίου για το Νέο Μουσείο Ακρόπολης θα επεβάλετο μόνο εάν τα ίδια τα ευρήματα οδηγούσαν στην αλλαγή της προηγούμενης απόφασης. Σύμφωνα, όμως, με την εισήγηση τα νέα ευρήματα είναι παρόμοια και κινούνται στον ίδιο άξονα με αυτά που είχαν βρεθεί παλαιότερα. Επιπλέον θεωρεί πολύ σημαντικό ότι οι επισκέπτες της Ακρόπολης θα έχουν την ευκαιρία να βλέπουν ότι η ζωή σε αυτήν την πόλη συνεχίζεται και μετά τους αρχαίους χρόνους και μάλιστα ότι κατά την ύστερη αρχαιότητα και την πρωτοβυζαντινή περίοδο η Αθήνα ζούσε και ήταν σημαντική. Επομένως σε αυτό το κομβικό σημείο, που θα είναι το Μουσείο της Ακρόπολης, η ανάδειξη της ύστερης αρχαιότητας και του πρώιμου Βυζαντίου είναι προς όφελος της ιστορικής πόλης της Αθήνας και θα πρέπει να δοθούν οι σχετικές κατευθύνσεις στον μελετητή.

Ο κ. Λαμπρινουδάκης συμφωνεί με τον κ. Κωνστάντιο και συμπληρώνει ότι η λύση που προτείνεται στο Συμβούλιο εξυπηρετεί με τον καλύτερο τρόπο την ανάδειξη και αξιοποίηση των αρχαιοτήτων.

Η κ. Παρλαμά αναφέρει ότι θα ήθελε να σημειωθούν σε σχέδιο τα αρχαία που θα διατηρηθούν τελικά.

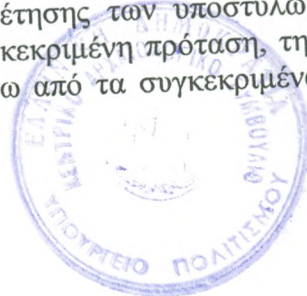
Η κ. Τριάντη πιστεύει ότι δεν πρέπει να αρχίσουν να διαλύονται αρχαία πριν να προχωρήσουν οι διαδικασίες του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού για το Μουσείο. Οι αποξηλώσεις θα δημιουργήσουν αρκετά σημεία προς διερεύνηση.

Η Πρόεδρος επισημαίνει ότι η συζήτηση αναφέρεται στη κίτρινη ζώνη και στις θέσεις των υποστυλωμάτων και παρατηρεί ότι θα μεσολαβήσει αρκετός χρόνος από την έγκριση της μελέτης, μέχρι την εγκατάσταση των εργοταξίων και την υλοποίησή της. Για τη μελέτη θα γίνει νέα προκήρυξη κατά την Κοινοτική Οδηγία 9250, με συγκεκριμένες διαδικασίες. Η μελέτη θα γίνει απ' αρχής. Μένει να αποφασιστεί στην παρούσα Συνεδρίαση η τύχη των αρχαίων.

Ο κ. Μπούρας διευκρινίζει ότι στην παρούσα Συνεδρίαση θα αποφασηθούν οι δυνατότητες να τοποθετηθούν υποστυλώματα σε σημεία που υπάρχουν αρχαία. Ο κ. Μπούρας εξηγεί ότι η κ. Φιλιππούλου σε πρώτη φάση, θα ορίσει πρόγραμμα, στο οποίο θα απαριθμούνται τα διατηρητέα και προς έκθεσιν αρχαία και τα αρχαία τα οποία μπορούν να καταχωθούν. Θα ακολουθήσει ο ειδικός διαγωνισμός, του οποίου το πρόγραμμα μελετάται ήδη από αρμόδια Επιτροπή.

Ο κ. Θεοφανόπουλος συμπληρώνει ότι ο διαγωνισμός και εν γένει ο τρόπος δημοπρατήσεως διέπεται από τις κείμενες διατάξεις του φορέα που θα υλοποιήσει το έργο. Φορέας είναι το Νομικό Πρόσωπο του Οργανισμού του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

Ο κ. Λαμπρινουδάκης συμπληρώνει ότι στη συγκεκριμένη Συνεδρίαση δεν συζητείται μόνον το θέμα των σημείων τοποθέτησης των υποστυλωμάτων αλλά συγχρόνως το Συμβούλιο αποδέχεται, με τη συγκεκριμένη πρόταση, τη δυνατότητα πραγματοποίησης της ιδέας ενός Μουσείου πάνω από τα συγκεκριμένα αρχαία, το οποίο συγχρόνως θα τα προστατεύει.

Ο κ. Σαβαλάνος πιστεύει ότι είναι μία από τις ελάχιστες φορές όπου ξεκινάει μια μελέτη, ενώ έχουν ήδη επιτευχθεί πολλά πράγματα. Υπάρχει δηλαδή η σχεδόν πλήρης ανασκαφή ενός συγκεκριμένου χώρου και για τα ευρήματα, τα οποία αξιολογούνται ως διατηρητέα, μπορεί να υπάρξει πρόβλεψη για το πώς θα διατηρηθούν. Επίσης, το Συμβούλιο θα έχει προσδιορίσει τα όρια, μέσα στα οποία μπορεί να κινηθεί ένας μελετητής και ακολούθως θα υποβληθεί η νέα μελέτη. Έχουν κριθεί ως αξιόλογα και διατηρητέα ορισμένα αρχαία τόσο στην προηγούμενη Συνεδρίαση του ΚΑΣ όσο και στην παρούσα. Άρα υπάρχει μία επαύξηση αυτών, τα οποία κρίθηκαν ως αξιόλογα και διατηρητέα. Μέσα στο χώρο των διατηρητέων, υπάρχουν ευρήματα αρκετά μεγάλης κλίμακας, τα οποία αν σκεφτόταν κανείς να τα προστατεύσει με στέγαστρο, θα είχε ξανά το πρόβλημα της θεμελίωσής του. Το μόνο που βρίσκει ο κ. Σαβαλάνος παραπειστικό είναι ότι στο σχέδιο φαίνονται και τα αρχαία, τα οποία έχουν ήδη εκλείψει από τη διαδικασία του ΜΕΤΡΟ. Φαίνεται δηλαδή μια πολύ έντονη παρουσία και πυκνότητα αρχαίων η οποία δεν υφίσταται σήμερα. Ο κ. Σαβαλάνος υποστηρίζει ότι με τα δεδομένα της έγκρισης από το ΚΑΣ σχετικά με το ποια αρχαία είναι διατηρητέα, ποια υπό ενδεχόμενη αποξήλωση, ποιοι χώροι είναι απολύτως ελεύθεροι να οικοδομηθούν και ποια είναι τα σημεία μεταξύ των αρχαίων, στα οποία θα μπορεί να θεμελιωθεί και να σταθεί το κτήριο που θα μελετηθεί, δίνεται πλέον μια πλήρης απάντηση για την υπό σύνταξη μελέτη.

Ο κ. Κωνστάντιος παρατηρεί ότι τα ευρήματα της ανασκαφής όσον αφορά στα παλαιοχριστιανικά χρόνια και το πρώιμο Βυζάντιο, δίνουν την ευκαιρία, να γίνει λόγος για τα χρόνια εκείνα της Αθήνας. Τα εν λόγω ευρήματα είναι ανάγκη να εξετασθούν και από βυζαντινολόγους καθώς και θα προχωρά η επανέκθεση στο Βυζαντινό Μουσείο, όπου θα υπάρχουν οι ενότητες "Από την Αρχαιότητα στο Βυζάντιο" και "Η Αθήνα". Επιπλέον ετοιμάζεται μία μεγάλη έκθεση για το 2004, με θέμα "Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αθήνα". Η δουλειά για την έκθεση αυτή έχει ξεκινήσει γι αυτό ο κ. Κωνστάντιος θέτει στο Συμβούλιο το αίτημα, χωρίς να αίρονται τα δικαιώματα των ανασκαφών, οι αρχαιολόγοι του Βυζαντινού Μουσείου να δουν το υλικό και να εξετάσουν τι μπορεί να αξιοποιηθεί, στο πλαίσιο των μονίμων και των περιοδικών εκθέσεων του Βυζαντινού Μουσείου.

Η κ. Φιλίππου προσθέτει ότι επειδή δημιουργείται νομικό πρόβλημα στον Οργανισμό του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως, θα πρέπει να οριστεί μετά από εισήγηση της Εφορείας το πέρας των ανασκαφών.

Ο κ. Λαμπρινουδάκης πιστεύει ότι πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν κάνουν λόγο για το πέρας των εργασιών, διότι η αρχαιολογική έρευνα δεν πρέπει να σταματήσει μέχρι τη θεμελίωση του νέου Μουσείου. Υπενθυμίζει ότι η προσαρμογή στα σημερινά δεδομένα έγινε από ειδική Επιτροπή Αρχαιολόγων, η οποία εξέτασε τα υπέρ και τα κατά, σε σειρά Συνεδριάσεων.

Η κ. Βαλάκου αναφέρει ότι η εισήγηση της ΔΙΠΚΑ είναι σύμφωνη με την πρόταση της Α' ΕΠΚΑ.

Η κ. Τριάντη εκτιμά ότι η ανασκαφή θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Ιουλίου.

Η εισηγήτρια διατυπώνει τη γνωμοδότηση ως εξής:

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπ' όψιν του τα ανωτέρω καθώς και τις διατάξεις του ΚΝ 5351/32 "Περί Αρχαιοτήτων" ομόφωνα γνωμοδοτεί σχετικά με την ανασκαφή στο οικοπέδο Μακρυγιάννη, σύμφωνα με την εισήγηση της Α' ΕΠΚΑ και της ΔΙΠΚΑ ως εξής:

Α) υπέρ της διατήρησης του μικρού λουτρού καθώς και του συγκροτήματος που εκτείνεται στα ανατολικά και στο οποίο αυτό ανήκει. Πρόκειται για έκταση 570 τ.μ. στα νότια του κτηρίου Weiller, η οποία σημειώνεται στα συνημμένα στην παρούσα γνωμοδότηση σχέδια 3 και 4.

Β) ο χώρος στα νότια του σταθμού του ΜΕΤΡΟ στον οποίο τα αρχαία είναι ελάχιστα, να θεωρηθεί ελεύθερος για οικοδόμηση. Εξαίρεση αποτελεί η περιοχή στην οποία διασώζεται το νότιο ανάλημμα του ανατολικού άκρου της οδού Ι και για το οποίο υπάρχει υπόνοια ότι αποτελεί συγχρόνως θεμέλιο μεγάλου οικοδομήματος, πιθανότατα των ύστερων κλασικών χρόνων.

Γ) στις περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί με την Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/31340/20.10.99 ως "κίτρινες ζώνες", δηλαδή περιοχές όπου "τα αρχαία μπορούν να διαλυθούν εν ανάγκη, ή και να μεταφερθούν, ως ήσσονος σημασίας ή κακής διατηρήσεως", να προστεθεί το ΒΔ τμήμα του οικοπέδου. Δυτικά της οδού ΙΙ, όπου διατηρούνται τα κατάλοιπα της οικίας με το δάπεδο από μαρμαροψηφίδες.

Δ) στο συνημμένο στην παρούσα γνωμοδότηση σχέδιο 4 σημειώνονται, με μπλε χρώμα, τα σημεία εντός του διατηρητέου τμήματος της ανασκαφής, όπου είναι δυνατό να τοποθετηθούν υποστυλώματα, στην περίπτωση που αυτό κρίνεται απαραίτητο για τις ανάγκες εφαρμογής της αρχιτεκτονικής μελέτης για την ανέγερση του Νέου Μουσείου.

Τα δύο σχέδια αρ. 3 και 4 αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της παρούσης γνωμοδότησης.

Η Πρόεδρος

Λίνα Μενδώνη

Η Γραμματέας

Μαρία - Καλλιρόη Κόμβου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Συνεδρίαση: 15/9.5.2000

ΘΕΜΑ 2ο: Ανασκαφή στο οικοπέδο Μακρυγιάννη για την ανέγερση του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο

ΑΦΟΥ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ :

- α) Τον Ν. 5351/32 «Περί Αρχαιοτήτων».
- β) Την εισήγηση του αρμόδιου εισηγητή επί του θέματος.
- γ) Τα στοιχεία του φακέλου.

Μετά από συζήτηση ομόφωνα γνωμοδοτεί σχετικά με την ανασκαφή στο οικοπέδο Μακρυγιάννη, σύμφωνα με την εισήγηση της Α' ΕΠΚΑ και της ΔΠΚΑ ως εξής:

Α) υπέρ της διατήρησης του μικρού λουτρού καθώς και του συγκροτήματος που εκτείνεται στα ανατολικά και στο οποίο αυτό ανήκει. Πρόκειται για έκταση 570 τ.μ. στα νότια του κτηρίου Weiler, η οποία σημειώνεται στα συνημμένα στην παρούσα γνωμοδότηση σχέδια 3 και 4.

Β) ο χώρος στα νότια του σταθμού του ΜΕΤΡΟ στον οποίο τα αρχαία είναι ελάχιστα, να θεωρηθεί ελεύθερος για οικοδόμηση. Εξαίρεση αποτελεί η περιοχή στην οποία διασώζεται το νότιο ανάλημμα του ανατολικού άκρου της οδού Ι και για το οποίο υπάρχει υπόνοια ότι αποτελεί συγχρόνως θεμέλιο μεγάλου οικοδομήματος, πιθανότατα των ύστερων κλασικών χρόνων.

Γ) στις περιοχές που έχουν χαρακτηρισθεί με την Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/31040/1845/20.10.99 ως «κίτρινες ζώνες», δηλαδή περιοχές όπου «τα αρχαία μπορούν να διαλυθούν εν ανάγκη, ή και να μεταφερθούν, ως ήσσονος σημασίας ή κακής διατηρήσεως», να προστεθεί το ΒΔ τμήμα του οικοπέδου, δυτικά της οδού ΙΙ, όπου διατηρούνται τα κατάλοιπα της οικίας με το δάπεδο από μαρμαροψηφίδες.

Δ) στο συνημμένο στην παρούσα γνωμοδότηση σχέδιο 4 σημειώνονται, με μπλε χρώμα, τα σημεία εντός του διατηρητέου τμήματος της ανασκαφής, όπου είναι δυνατό να τοποθετηθούν υποστυλώματα, στην

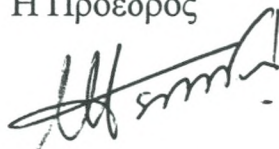

περίπτωση που αυτό κρίνεται απαραίτητο για τις ανάγκες εφαρμογής της αρχιτεκτονικής μελέτης για την ανέγερση του Νέου Μουσείου.

Τα δυο σχέδια αρ. 3 και 4 αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της παρούσης γνωμοδότησης.

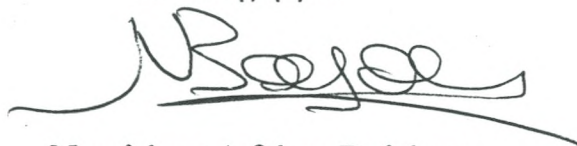
Η αναλυτική συζήτηση του θέματος καταγράφεται στα επίσημα πρακτικά της Συνεδρίασης 15/9. 5. 2000, που βρίσκεται στο αρχείο της Γραμματείας του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Η Πρόεδρος

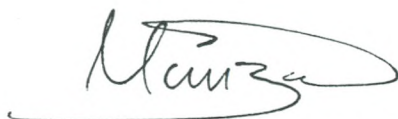
Λίνα Μενδώνη

Η Εισηγήτρια

Νικολέττα Διβάρη-Βαλάκου

Η Γραμματέας

Μαρία-Καλλιρρόη Κόμβου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Συνεδρίαση 48/26.11.2002

ΘΕΜΑ 6^ο: Έγκριση ή μη οριστικής μελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης.

Η Πρόεδρος καλεί τις εισηγήτριες κ. Αθηνά Αθανασιάδου, Διευθύντρια της Διεύθυνσης Μελετών Μουσείων του ΥΠ.ΠΟ κ. Νικολέτα Βαλάκου, Διευθύντρια της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ, να παρουσιάσουν το θέμα και ενημερώνει ότι η κ. Α. Χωρέμη, Διευθύντρια της Α' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και ο καθηγητής κ. Δ. Παντερμαλής, Πρόεδρος του Οργανισμού Ανέγερσης του Νέου Μουσείου Ακρόπολης, βρίσκονται στη διάθεση του Συμβουλίου ώστε, εάν χρειασθεί, να δώσουν διευκρινίσεις.

Αρχικά παίρνει τον λόγο η κ.Αθανασιάδου και αναφέρει ότι στη Συνεδρίαση 13/27.3.02 είχε εισαχθεί το θέμα της προμελέτης του Μουσείου και είχε εγκριθεί με τις εξής παρατηρήσεις:

1. Τα γλυπτά του Παρθενώνα θα εκτεθούν στο επίπεδο της στάθμης 93,50 εκ., δηλαδή στο επίπεδο 3.
2. Τα γλυπτά του Ναού της Αθηνάς Νίκης θα στεγασθούν στην αίθουσα που προορίζεται για τα πολυμέσα, στο ίδιο επίπεδο εντός του χώρου που διαμορφώνεται από την αναπαράσταση του σηκού του Παρθενώνα.
3. Τα εκθέματα του Ερεχθείου θα τοποθετηθούν στον εξώστη πάνω από το κεκλιμένο επίπεδο της ανόδου προς τα αρχαϊκά.
4. Το επίπεδο της στάθμης 84 θα περιλαμβάνει τις αίθουσες των αρχαϊκών και των σημαντικών μεταπαρθενώνιων γλυπτών, καθώς και των έργων της ελληνιστικής και της ρωμαϊκής εποχής.

Αυτές ήταν οι 4 παρατηρήσεις της προμελέτης, τις οποίες έλαβαν υπόψη τους οι μελετητές στη φάση της οριστικής μελέτης. Οι διαφοροποιήσεις ή οι τροποποιήσεις σε σχέση με την προμελέτη, είναι ότι το περίγραμμα του υπογείου το οποίο έχει 4 στάθμες έχει γίνει μικρότερο, διότι έχουν μετακινηθεί οι ψύκτες από τη νότια πλευρά του κτηρίου προς τα απαλλοτριωμένα οικόπεδα, έχει οριστικοποιηθεί η τοποθέτηση της σεισμικής μόνωσης στην στάθμη του δαπέδου του ισόγειου και έχει μειωθεί το υπόγειο από την βόρεια πλευρά.

Ο κ. Β. Χανδακός αναφέρει ότι η αντισεισμική μόνωση είναι ένα σύστημα αντικραδασμικών βάσεων, για να απορροφηθεί ένα μέρος της δόνησης του σεισμού, ώστε να καταπονηθούν λιγότερο τα φέροντα στοιχεία της ανωδομής. Ενώ στην αρχική μελέτη οι αντικραδασμικές βάσεις τοποθετούνταν στο επίπεδο των θεμελίων, στην οριστική μελέτη μεταφέρθηκαν στην οροφή του υπογείου, διότι κρίθηκε μετά από λεπτομερέστερη μελέτη στο στάδιο της οριστικής ότι είναι προσφορώτερη θέση. Κατασκευάζονται δηλαδή τα υποστυλώματα εκεί που θα έρθει να πατήσει η πλάκα του δαπέδου του ισόγειου και η πλάκα δεν πατά κατευθείαν στο υποστύλωμα αλλά πάνω στον αποσβεστήρα.

Η εισηγήτρια δηλώνει ότι η οριστική αρχιτεκτονική μελέτη αποτελεί συνέχεια της προμελέτης, προωθεί και βελτιώνει τις βασικές αρχές σχεδιασμού, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παρατηρήσεις που είχαν αναγραφεί στην απόφαση έγκρισης της προμελέτης. Επίσης η οριστική στατική και

ηλεκτρομηχανολογική μελέτη συμβάλλει θετικά στην ολοκλήρωση της αρχιτεκτονικής μελέτης, χωρίς να αλλοιώνει ή να τροποποιεί την αρχική μορφή και τις υπάρχουσες δεσμεύσεις. Ως εκ τούτου η Διεύθυνση Μελετών Μουσείων εισηγείται την έγκριση της οριστικής αρχιτεκτονικής, στατικής και ηλεκτρομηχανολογικής μελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης. Στη συνέχεια παίρνει το λόγο η κ. Βαλάκου, η οποία αναφέρει ότι:

Η οριστική αρχιτεκτονική μελέτη, που κατατέθηκε στις 20.11.02, οριστικοποιεί τόσο το περίβλημα του κτηρίου, όσο και την διευθέτηση των εξωτερικών και εσωτερικών χώρων. Το οικόπεδο κατά την παρούσα φάση με την απαλλοτρίωση και κατεδάφιση επτά (7) απαλλοτριωθέντων ακινήτων και πέντε (5) υπό άμεση απαλλοτρίωση έχει εμβαδόν 19.247 τ.μ.

Στην οριστική μελέτη έχουν τηρηθεί όλες οι προδιαγραφές του εγκριθέντος κτιριολογικού προγράμματος, ιδίως η προστασία και ανάδειξη του διατηρητέου τμήματος της ανασκαφής (κόκκινη ζώνη), η οποία εντάσσεται σε χώρο του Μουσείου ως επιτόπιο έκθεμα και αναδεικνύεται με μοναδικό τρόπο. Στο τμήμα αυτό περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το κτιριακό συγκρότημα του 7ου αιώνα μ.Χ., τα λουτρικά κτίσματα και η παλαιοχριστιανική οικία. Η οριστική μελέτη τηρεί το σύνολο των όρων προστασίας των αρχαιοτήτων, που τέθηκαν με τις υπ'αρ.

ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/31040/1845/20.10.1999,

ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/8366/1127/5.4.2001, και

ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/9483/661/20.2.2002 αποφάσεις.

Το αρχιτεκτόνημα είναι λιτό και έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την διαφάνεια χάρις στους γυάλινους περιμετρικούς τοίχους και το κεντρικό στεγασμένο με γυαλί αίθριο από το οποίο εισέρχεται το φώς σε όλους τους εκθεσιακούς χώρους έως και το επίπεδο των ανασκαφών. Έχει προσαρμοσθεί άριστα στον περιβάλλοντα χώρο που αποτελεί συνέχεια της Ν. Κλιτύος Ακροπόλεως ιδίως μετά την πεζοδρόμηση της Διον. Αρεοπαγίτου και την δημιουργία νέας εισόδου στο ιερό και το θέατρο του Διονύσου, καθώς και στο οικόπεδο, λαμβάνοντας πρόνοια για την προστασία των αρχαίων λειψάνων από τις θεμελιώσεις. Τα υπόγεια του κτηρίου αναπτύσσονται μόνον στην ελεύθερη από αρχαία ζώνη («πράσινη και εν μέρει κίτρινη»), Ν. και ΝΑ της κόκκινης ζώνης, όπου οι αρχαιότητες λόγω κυρίως των κτισμάτων της Χωροφυλακής είχαν αλλοιωθεί και δεν εσώζοντο παρά σε εντελώς αποσπασματική κατάσταση, παρέχοντας ελάχιστες αρχαιολογικές μαρτυρίες. Οι εργασίες για την εκτέλεσή τους δεν θα θίξουν την παρακείμενη κόκκινη ζώνη, για τις δε αντιστηρίξεις δεν χρησιμοποιείται κρουστική μέθοδος ή άλλη πηγή ισχυρών δονήσεων. Τα υποστυλώματα στην περιοχή διατήρησης των αρχαίων λειψάνων έχει ληφθεί μέριμνα να τοποθετηθούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μη διαταραχθούν οι κτιριακές ενότητες, που θα αναδειχθούν ως επιτόπιο έκθεμα, τόσο ως προς τα σημεία τοποθέτησής τους, όπου δεν υπάρχουν αρχαία λείψανα, όσο και ως προς τη μέθοδο εργασίας που θα ακολουθηθεί, σύμφωνα με την σχετική μελέτη. Γενικά θεωρούμε, ότι η υποβληθείσα οριστική μελέτη είναι απολύτως ικανοποιητική από αρχαιολογική και αισθητική άποψη, εφόσον εξυπηρετεί το εκθεσιακό πρόγραμμα του Ν.Μ.Α. και εντάσσεται αρμονικά στον περιβάλλοντα χώρο, τόσο στον άμεσο, όσο και στον ευρύτερο του λόφου της Ακρόπολης. Προτείνουμε λοιπόν να εγκριθεί ανεπιφύλακτα.

Στο σημείο αυτό κλήθηκαν η κ. Χωρέμη και ο κ. Παντερμαλής και έδωσαν περαιτέρω διευκρινήσεις.

Ο κ. Β. Χανδακάς επισημαίνει ότι οι μόνες αλλαγές της οριστικής μελέτης αφορούν σε χώρους του υπογείου. Συγκεκριμένα μειώθηκαν λίγο τα υπόγεια, μεταφέρθηκαν τα μηχανολογικά και έγινε αντισεισμική μόνωση. Η ανωδομή του Μουσείου, η οποία είναι εμφανής, δεν άλλαξε.

Ο κ. Ι. Δημακόπουλος ζητά να διευκρινισθεί η σχέση οροφής, δοκών και τοιχίων με τα αρχαία, σε οριζόντια έννοια και κατακόρυφα.

Ο κ. Β. Χανδακάς δείχνει επί σχεδίου τη ζώνη των αρχαίων και τις τρύπες των πασσάλων, που δεν έχουν κεφαλόδεσμούς και έρχονται κάθετα επάνω. Εξηγεί ότι ο χώρος αυτός είναι επισκέψιμος γιατί είναι στεγασμένος από την ανωδομή του Μουσείου.

Σε ερώτηση του κ. Ι. Τουράτσογλου, εάν η μείωση των ηλεκτρομηχανολογικών χώρων θα έχει ουσιαστική επίπτωση στο εύρυθμο της λειτουργίας του Μουσείου, ο κ. Χανδακάς απαντά αρνητικά.

Στο σημείο αυτό απεχώρησαν η κ. Χωρέμη και ο κ. Παντερμαλής. Ακολούθησε διαλογική συζήτηση και το Συμβούλιο ταχέως ομόφωνα, Ακολουθώντας η εκ των εισηγητριών Αθηνά Αθανασιάδου διατυπώνει τη γνωμοδότηση ως εξής:

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπόψη του τα ανωτέρω, καθώς και τις διατάξεις του Ν. 3028/02 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» γνωμοδοτεί ομόφωνα:

Υπέρ της έγκρισης της οριστικής αρχιτεκτονικής, στατικής και ηλεκτρομηχανολογικής μελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης, όπως ελέγχθηκε και θεωρήθηκε από την Διεύθυνση Μελετών Μουσείων.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΓΙΑΝΝΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΙΘ. 48/26.11.02
ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΗΣ 15.5.03

Γραφείο
γνώμοτας,
υπέρ της
έγκρισης
της οριστικής
μελέτης
κατά τις
εισηγήσεις: